

УДК 336.717.6; 658.012.2; 311.316.8
№ держреєстрації 0123U103526
Інв. №

Міністерство освіти і науки України
Державний біотехнологічний університет
(ДБТУ)

61002, м. Харків, вул. Алчевських, буд. 44;
тел. (057) 700-38-88

ПОГОДЖЕНО

Директор ГОВ «НВП

«УКРТЕХНОГАЗСЕРВІС»

НАУКОВО-ДІЛЮЩЕ

ПІДПРИЄМСТВО

Сергій СОЛОВІЙОВ

«29» листопада 2024 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з наукової роботи

Валерій МИХАЙЛОВ

«29» листопада 2024 р.

ЗВІТ

ПРО ВИКОНАННЯ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ РОБОТИ

№ 28-23-24 Д

«МОДЕЛЮВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ
ІННОВАЦІЙНИМ РОЗВИТКОМ ПІДПРИЄМСТВА»

(остаточний)

Начальник НДЧ

канд. техн. наук,

старш. наук. співроб.

A handwritten signature in black ink, likely belonging to Lyudmila Chuyko.

Людмила ЧУЙКО

Керівник теми

канд. екон. наук, доцент кафедри обліку

аудиту та оподаткування

A handwritten signature in black ink, likely belonging to Irina Hesterenko.

Ірина НЕСТЕРЕНКО

2024

Рукопис закінчено 29 листопада 2024 р.

Результати роботи розглянуто на засіданні кафедри обліку, аудиту та оподаткування протокол від 29 листопада 2024 р. № 4

СПИСОК АВТОРІВ

Керівник теми
Старш. наук. співроб.,
канд. екон. наук, доцент
Відповідальний виконавець
Старш. наук. співроб.,
канд. екон. наук, професор

Нестеренко І.В.
(Висновки, п. 2.2)

Ковалевська Н.С.
(Вступ, п. 1.2)

Провідний наук. співроб.,
д-р екон. наук, професор

Кащена Н.Б.
(п. 3.2)

Д-р екон. наук, професор

Бочуля Т.В.
(п. 1.1)

Старш. наук. співроб.,
д-р екон. наук, професор

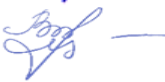
Рижикова Н.І.
(п. 3.2)

Старш. наук. співроб.,
канд. екон. наук, доцент

Бірченко Н.О.
(п. 1.1)

Старш. наук. співроб.,
канд. екон. наук, доцент

Велієва В.О.
(п. 3.2)

Старш. наук. співроб.,
канд. екон. наук, доцент

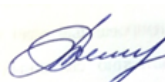
Луценко О.А.
(п. 3.1)

Старш. наук. співроб.,
канд. екон. наук, доцент

Накісько О.В.
(п. 1.1)

Старш. наук. співроб.,
канд. екон. наук, доцент

Наумова Т.А.
(п. 1.2)

Канд. екон. наук, доцент

Остапенко Р.М.
(п. 3.2)

Канд. екон. наук, доцент

Поливана Л.А.
(п. 3.1)

Канд. екон. наук, доцент

Руденко С.В.
(п. 1.2)

Старш. наук. співроб.,
канд. екон. наук, доцент

Ярова В.В.
(п. 3.1)

Техник, аспірант

Чміль Є.Л.
(п. 1.2)

РЕФЕРАТ

Звіт про НДР: 65 с., 12 рис., 10 табл., додатки 4.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: інноваційний розвиток, облікова політика, реінжиніринг, аналітичне забезпечення, моделювання.

Об'єкт дослідження – процес формування обліково-аналітичного забезпечення управління інноваційним розвитком підприємства.

Мета роботи – розробка наукових і практичних рекомендації з моделювання інформаційної системи управління інноваційним розвитком ТОВ «НВП «УКРГЕОНАФТОГАЗСЕРВІС».

Методи дослідження – сучасні теорії, концепції, гіпотези і наукові постулати системного розв'язання проблем формування та функціонування інтегрованих систем обліково-аналітичного забезпечення на всіх рівнях управління інноваційним розвитком підприємства, наукові здобутки вітчизняних та зарубіжних учених з проблем бухгалтерського обліку, економічного аналізу, управління та моделювання.

У науково-дослідній роботі висвітлено теоретико-методологічні засади формування інформаційної системи управління інноваційним розвитком підприємства та обґрунтовано необхідність формування облікової політики, орієнтованої на інноваційні процеси. Визначено ключові елементи інформаційної підтримки, необхідної для управлінських рішень. Розроблено методику реінжинірингу процесів обліку доходів, витрат і результатів інноваційної діяльності, що базується на впровадженні сучасних інформаційних технологій. Побудовано структурно-логічну модель інформатизації обліку, яка сприяє оптимізації облікових процесів. Розроблено методичний інструментарій оцінки інноваційного розвитку підприємства та визначено перспективи підвищення його інноваційного потенціалу.

Одержані результати впроваджено у виробничу діяльність підприємства ТОВ «НВП «УКРГЕОНАФТОГАЗСЕРВІС» та сприяють підвищенню ефективності управління інноваційною діяльністю підприємства, забезпечуючи конкурентоспроможність у динамічних умовах сучасного ринку.

ЗМІСТ

ВСТУП	5
Розділ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕДИЧНИЙ БАЗИС ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМ РОЗВИТКОМ ПІДПРИЄМСТВА	7
1.1. Інформаційна система в управлінні інноваційною діяльністю підприємства	7
1.2. Формування облікової політики в частині інноваційної діяльності підприємства	13
Розділ 2. МОДЕРНІЗАЦІЯ ОБЛІКОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «НАУКОВО-ВИРОБНИЧЕ ПІДПРИЄМСТВО «УКРГЕОНАФТОГАЗСЕРВІС»	18
2.1. Методика реінжинірингу процесу обліку доходів, витрат і результатів від інноваційної діяльності в управлінській інформаційній системі підприємства	18
2.2. Структурно-логічна модель інформатизації обліку витрат, доходів та результатів інноваційної діяльності підприємства	26
Розділ 3. АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМ РОЗВИТКОМ ТОВ «НАУКОВО-ВИРОБНИЧЕ ПІДПРИЄМСТВО «УКРГЕОНАФТОГАЗСЕРВІС»	31
3.1. Оцінка стану та перспектив розвитку інноваційного потенціалу підприємства	31
3.2. Методичний інструментарій оцінки інноваційного розвитку підприємства.	38
ВИСНОВКИ	44
ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАННЯ	48
ДОДАТКИ	60

Вступ

Сучасні тенденції розвитку економіки висувають нові вимоги до управління підприємствами, зокрема в умовах динамічного технологічного прогресу, цифровізації бізнес-процесів і глобалізації ринкових відносин. Інноваційний розвиток підприємства стає ключовим фактором його конкурентоспроможності, забезпечуючи адаптацію до змін зовнішнього середовища, підвищення продуктивності та створення нових ринкових можливостей. У цьому контексті управління інноваційним розвитком потребує застосування сучасних інформаційних систем, які інтегрують облік та аналіз.

Побудова ефективної інформаційної системи управління інноваційним розвитком передбачає впровадження новітніх методів обліку та аналітичного забезпечення, спрямованих на підвищення прозорості, точності та оперативності інформації. Такі системи дозволяють оптимізувати ресурси, мінімізувати ризики та формувати стратегії сталого розвитку підприємства. Актуальність цього питання підсилюється зростанням ролі інновацій у структурі національної економіки та необхідністю інтеграції підприємств у глобальні ринки.

Метою науково-дослідної роботи є моделювання інформаційної системи управління інноваційним розвитком ТОВ «Науково-виробниче підприємство «Укргеонафтогазсервіс». У роботі розглядаються теоретико-методологічні засади створення інформаційної системи, її функціональні можливості та вплив на облікове забезпечення інноваційної діяльності.

Перший розділ науково-дослідної роботи присвячено теоретичному обґрунтуванню ролі інформаційних систем у процесі управління інноваційною діяльністю підприємств. Окрему увагу приділено формуванню облікової політики, що забезпечує ефективний контроль за витратами, доходами та результатами інноваційної діяльності.

Другий розділ дослідження зосереджується на вдосконаленні облікового забезпечення інноваційної діяльності підприємства шляхом впровадження сучасних методів управління даними, що відповідають вимогам динамічного

бізнес-середовища. Реінжиніринг облікових процесів включає оптимізацію процедур збору, обробки та аналізу даних про доходи, витрати та результати, пов'язані з інноваційною діяльністю, що дозволяє підвищити ефективність управлінських рішень. Особливу увагу приділено побудові структурно-логічної моделі інформатизації обліку, яка інтегрує новітні цифрові технології для забезпечення прозорості та швидкості обробки інформації. У рамках моделі розроблено інструменти для автоматизації облікових операцій, що мінімізують людський фактор та ризик помилок у звітності. Цей підхід створює умови для покращення фінансового контролю та моніторингу інноваційної діяльності, забезпечуючи ефективне управління ресурсами ТОВ «НВП «УКРГЕОНАФТОГАЗСЕРВІС» та підвищення його конкурентоспроможності.

Третій розділ науково-дослідної роботи присвячено створенню аналітичного інструментарію, що забезпечує підтримку управлінських рішень у сфері інноваційного розвитку. У ньому акцент зроблено на оцінці інноваційного потенціалу підприємства, аналізі результативності інноваційної діяльності та розробці методичних підходів до моніторингу її ефективності. Розроблений інструментарій дозволяє забезпечити комплексний підхід до управління інноваціями, враховуючи як внутрішні, так і зовнішні фактори впливу.

Практична значущість дослідження полягає у створенні рекомендацій для підвищення ефективності управління інноваційним розвитком ТОВ «НВП «УКРГЕОНАФТОГАЗСЕРВІС» на основі сучасних інформаційних технологій.

Таким чином, науково-дослідна робота спрямована на вирішення актуального завдання – формування ефективної моделі інформаційної системи управління інноваційним розвитком ТОВ «НВП «УКРГЕОНАФТОГАЗСЕРВІС», що дозволяє інтегрувати облікові, аналітичні та управлінські функції для досягнення стратегічних цілей.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕДИЧНИЙ БАЗИС ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМ РОЗВИТКОМ ПІДПРИЄМСТВА

1.1 Інформаційна система в управлінні інноваційною діяльністю підприємства.

Інноваційний розвиток є сутнісною основою динамічної стійкості та результативності діяльності підприємства, яка дозволяє примножити позитивні ефекти від впровадження інновацій у довгостроковому періоді, завдяки оперативному вирішенню ключових проблем в економічній, соціальній та екологічній сферах [1]. Саме інноваційний розвиток є визначальним чинником підвищення ефективності функціонування підприємства, його пристосування до потреб ринкового середовища. Проте, як свідчить практика, вітчизняні підприємства не завжди готові переходити на інноваційний шлях розвитку внаслідок відсутності дієвої моделі управління підприємством. Однією зі складних інформаційних моделей управління підприємством є облікова політика, як унікальний засіб лібералізації системи бухгалтерського обліку та важливий інструмент ефективного управління господарюючим суб'єктом, що системно втілює і реалізує елементи всіх функцій управлінського циклу [2].

Аналіз основних індикаторів інноваційної діяльності вітчизняних підприємств вказує на те, що інноваційна система, яка існує на даному етапі, в повній мірі не сприяє інноваційному розвитку. Так, динаміка показників інноваційної діяльності свідчить про наявність значних проблем та низький рівень інноваційної активності підприємств в Україні, що, в свою чергу, негативно відображається на конкурентоздатності продукції та результатах діяльності в цілому. Важливою складовою вітчизняної інноваційної конкурентоспроможності є нагальна потреба в підвищенні показників: продуктивності праці, патентної активності, ефективності вищої освіти, розширення виробництва з доданою вартістю, інтенсивності досліджень і розробок, концентрації дослідників, рівня проникнення високих технологій.

Проте, при впровадженні інноваційної парадигми на вітчизняних підприємствах виникає багато перешкод, а саме: невідповідність організаційної структури головним вимогам інноваційного розвитку; наявність неефективного та слабого механізму впровадження інновацій у сферу економічної діяльності та їх подальшої комерціалізації; недостатня кількість фінансових ресурсів для розробки наукових досліджень і можливостей використання інноваційних розробок; низький рівень співпраці між інноваційними підприємствами та науково-дослідними установами; неякісне регулювання нормативно-правової системи та недосконале стимулювання інноваційної діяльності; недостатній рівень державної підтримки інноваційних проектів та їх фінансування як з державного бюджету, так і за рахунок приватних інвесторів; зменшення обсягів фінансування науки та інновацій, розвитку освіти [3].

Інноваційний розвиток підприємств є важелем, що визначає ефективний вектор пріоритетних напрямів інноваційної діяльності, оптимізації витрат та підвищення якості й конкурентоспроможності продукції. Впровадження інновацій є тривалим процесом, який вимагає значних фінансових інвестицій та супроводжується виникненням системи ризиків, що гальмує інноваційну активність та знижує інноваційний потенціал підприємства. За даними офіційної статистики, динаміка інноваційної активності в Україні має не значний та нерівномірний характер, що впливає на обсяги впровадження нових технологічних процесів та інноваційних видів продукції [4].

Нові об'єктивні умови функціонування суб'єктів бізнесу потребують докорінної зміни методів управління, підвищують вимоги до бухгалтерського обліку і зумовлюють необхідність посилення інформаційної, контрольної та прогностичної його функцій з метою прийняття обґрунтованих стратегічних рішень. В сучасних умовах функціонування суб'єктів бізнесу прогресивною системою управління є система, яке дозволяє досягати стратегічних цілей суб'єктів бізнесу шляхом розбудови інформаційно-технологічної архітектури облікових даних із застосуванням засобів діджиталізації [5]. При цьому, діджиталізація представляє собою докорінне перетворення, що виражається у

проникненні новітніх цифрових технологій у бізнес - процеси, підвищенні продуктивності та нарощуванні комунікації зі споживачами. При цьому, важливою конкурентною перевагою є спрямованість суб'єктів бізнесу на розробку та впровадження інновацій. Саме, інноваційні процеси на підприємстві дають можливість реалізувати науково-технічний потенціал, сприяють розвитку продуктивних сил, підвищують якість продукції та рівень добробуту [6].

Фокус на стратегічних пріоритетах для інноваційного розвитку вітчизняних суб'єктів бізнесу вимагає визначення точок зростання економіки з урахуванням світових інноваційних трендів, можливостей і нагальних проблем України та інвестування в індустрії майбутнього (рис. 1.1.).

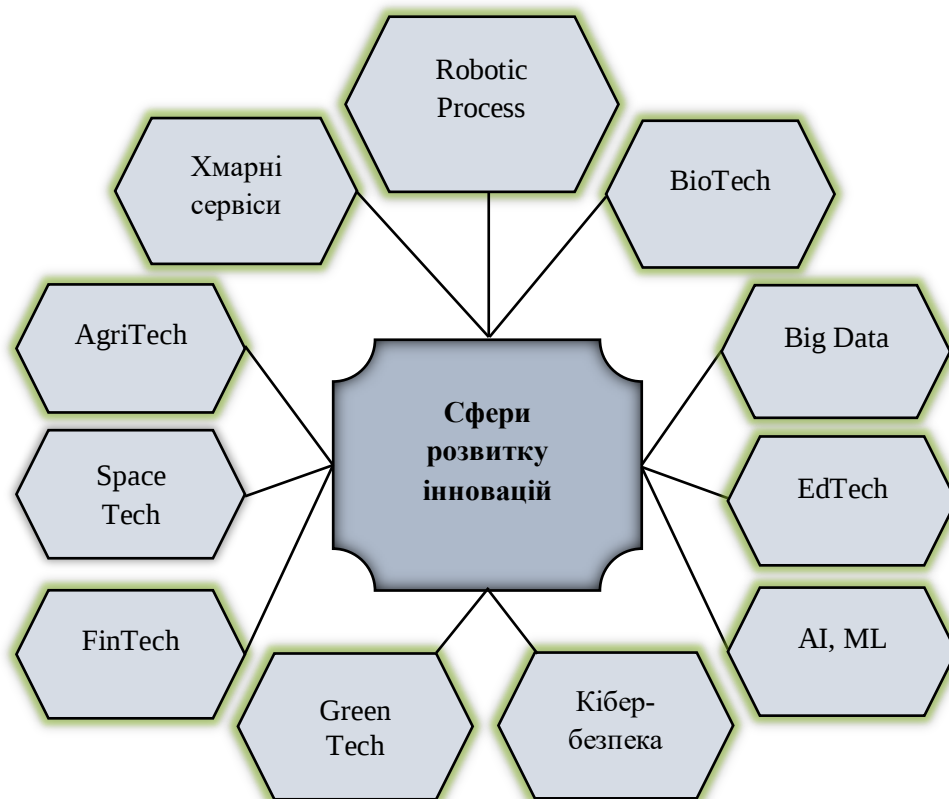

Рис. 1.1 - Пріоритетні сфери розвитку інновацій в Україні

Джерело: побудовано на основі [7; 8]

Розвиток сучасної економіки визначається високими темпами економіко-технологічних перетворень, тому згідно проведеного дослідження, щодо розвитку екосистеми інновацій в Україні [9], виникає нагальна потреба оптимізації цифрових процесів шляхом розробки нових автоматизованих інструментів штучного інтелекту та машинного навчання (AI, ML). Зміна ставлення до

навколишнього середовища стимулює розробку інструментів зеленої економіки (Green Tech), підвищення світового попиту на продовольство стимулює створення ефективнішого сільського господарства (AgriTech), зростання середньої тривалості життя стимулює розробку нових технічних рішень (BioTech). Зростання обсягів даних стимулює створення більш ефективних методів обробки та зберігання інформації (Хмарні сервіси), а постійне генерування нових даних стимулює попит на інструменти аналізу великих масивів даних (Big Data). Збільшення частки он-лайн розрахунків вимагає більш клієнтоорієнтованих та безпечних сервісів (FinTech), зростання кіберзагроз та кібершахрайства й стимулює розробку ефективних інструментів протидії (Кібербезпека) [10]. Прискорене освоєння космосу стимулює дослідження та розробку нових космічних технологій (Space Tech), перехід на дистанційну роботу вимагає автоматизації системних процесів (Robotic Process Automation), а потреба у підвищенні ефективності навчання вимагає впровадження новітніх технологій в освіту (EdTech) [11, с. 195–196].

В сфері перспективної інноваційної політики ТОВ «НВП «УКРГЕОНАФТОГАЗСЕРВІС» пріоритетним, на нашу думку, є запровадження механізму управління інноваційним розвитком, який включає в себе сукупність елементів зовнішнього і внутрішнього середовища, ефективної облікової системи й спрямований на розробку та прийняття стратегічних рішень (рис. 1.2.).

Ефективність розробки і втілення інноваційних стратегій відновлення бізнес-активності та розвитку підприємств торгівлі визначається наявністю необхідної інформації, постачальником якої є система обліково-аналітичного забезпечення управління, і дорожню карту формування якої представлено у [12]. Під обліково-аналітичним забезпеченням управління інноваційним розвитком підприємств торгівлі слід розуміти комплекс послуг інформаційного супроводу управлінського процесу, що надаються економічними службами, і забезпечують формування єдиного інформаційного поля релевантних обліково-аналітичних даних, здатних задовольнити інформаційні потреби усіх рівнів менеджменту [13, с. 37].

Рис. 1.2 - Референтна модель формування механізму активізації інноваційного розвитку ТОВ «НВП «УКРГЕОНАФТОГАЗСЕРВІС»

Джерело: авторська розробка

Генератором і акумулятором пулу даних інформаційного поля є функціонал управлінських впливів підсистем обліку, аналізу, контролю і аудиту, інтегрованих в єдиному контурі системи обліково-аналітичного забезпечення

управління, орієнтованої на їх генерацію, обробку, передачу та збереження із застосуванням відповідного методичного інструментарію [14, с. 74]. В табл. 1.1 представлено розроблений профіль системи обліково-аналітичного забезпечення управління відновленням бізнес активності та інноваційним розвитком ТОВ «НВП «УКРГЕОНАФТОГАЗСЕРВІС», змістовність якого відображає концепт її створення та функціональні можливості з урахуванням сучасних викликів і цифрової трансформації бізнес-процесів.

Таблиця 1.1 - Профіль системи інформаційно-аналітичного забезпечення управління інноваційним розвитком ТОВ «НВП «УКРГЕОНАФТОГАЗСЕРВІС»

Компонент	Характеристика компонента
Візія	формування єдиного інформаційного простору управління інноваційним розвитком підприємства, орієнтованого на максимальне задоволення інформаційних потреб менеджменту та інших зацікавлених у прийнятті управлінських рішень осіб на засадах цінностей Індустрії 4.0 та Індустрії 5.0
Місія	система підтримки ухвалення рішень щодо комплексного вирішення проблемних питань із залучення інновацій для відновлення бізнес-активності та сталого економічного зростання на основі обліково-аналітичних даних (профільтованих, систематизованих, оброблених та переданих відповідальним особам), що акумулюються і передаються із використанням новітніх інформаційно-комунікаційних технологій
Цілі	– створення якісного інформаційного продукту; – поєднання облікових, аналітичних і техніко-технологічних процедур для формування і адресної передачі користувачам даних задля контролю, оцінки та попередження проблемних ситуацій, регулювання й ухвалення рішень; – налаштування комунікаційних зв'язків зі стейкхолдерами; – оптимізація руху інформаційних потоків даних
Функції	інформаційна, облікова, аналітична, контролінгова, адаптивна, оцінювальна, регулююча, корегуюча
Методи	бухгалтерського та управлінського обліку; аналізу; управління
Інфозв'язки	із покупцями та постачальниками та у межах підприємства
Технології	великі дані (BigData); хмарні технології (cloudtechnologies); блокчейн (blockchain); штучний інтелект (artificial Intelligence); облік у режимі реального часу (RTA); електронний обмін даними (EDI)
Переваги	– отримання своєчасної, релевантної інформації для аналізу, контролю, прогнозування, бюджетування для ухвалення рішень відповідно до потреб системи управління та визначеного діапазону часу (або в режимі онлайн); – формування розширеної інформації та оптимізація інтерфейсу; – омніканальність

Джерело: авторська розробка

В умовах невизначеності запропонований формат системи інформаційної підтримки управління інноваційним розвитком ТОВ «НВП

«УКРГЕОНАФТОГАЗСЕРВІС» посилює обґрунтованість прийняття управлінських рішень усіма учасниками господарського процесу через можливість своєчасного отримання обліково-аналітичних, а також ідентифікації шляхів «пошуку нових каналів просування товарів на ринку (B2C, з англ. – business-to-consumer), підтримки відносин із державними установами (B2G, з англ. – business-to-government), побудови прогнозів, бюджетів, ухвалення комплексу управлінських рішень» тощо [15; 16]. Спрямованість, якість та своєчасність обліково-аналітичних даних визначається методичним інструментарієм їх генерування та передачі. Тому перспективи подальших наукових пошуків полягають у розбудові методичних положень обліку та аналізу, орієнтованих на формування пулу релевантних даних для управління й забезпечення контролю досягнення цільових параметрів інноваційного розвитку в умовах невизначеності та динамічних змін бізнес-середовища.

1.2 Формування облікової політики в частині інноваційної діяльності підприємства

Розробка науково обґрунтованого обліково-аналітичного забезпечення інноваційної діяльності підприємства є запорукою активізації його інноваційного розвитку. При цьому, багатофункціональним інструментом реалізації методу бухгалтерського обліку є облікова політика підприємства. У Міжнародному стандарті бухгалтерського обліку 8 «Облікова політика, зміни в облікових оцінках та помилки» зазначено, що облікова політика – конкретні принципи, основи, угоди, правила та практика, що застосовуються підприємством при складанні та поданні фінансової звітності [17]. Відповідно до п. 5 ст. 8 Закону «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» підприємство самостійно визначає облікову політику підприємства, під якою розуміється сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності [18]. Визначення, що регламентовано даними законодавчими актами, на нашу думку, є надто вузькими і відображають лише частину завдань, які повинна виконувати

облікова політика на підприємстві, оскільки її пріоритетним завданням є забезпечення організації бухгалтерського обліку на підприємстві як цілісної системи. Тому, облікову політику підприємства вбачаємо за доцільне формувати враховуючи методичний, технічний та організаційний аспект у відповідності до рекомендованої моделі (рис. 1.3).

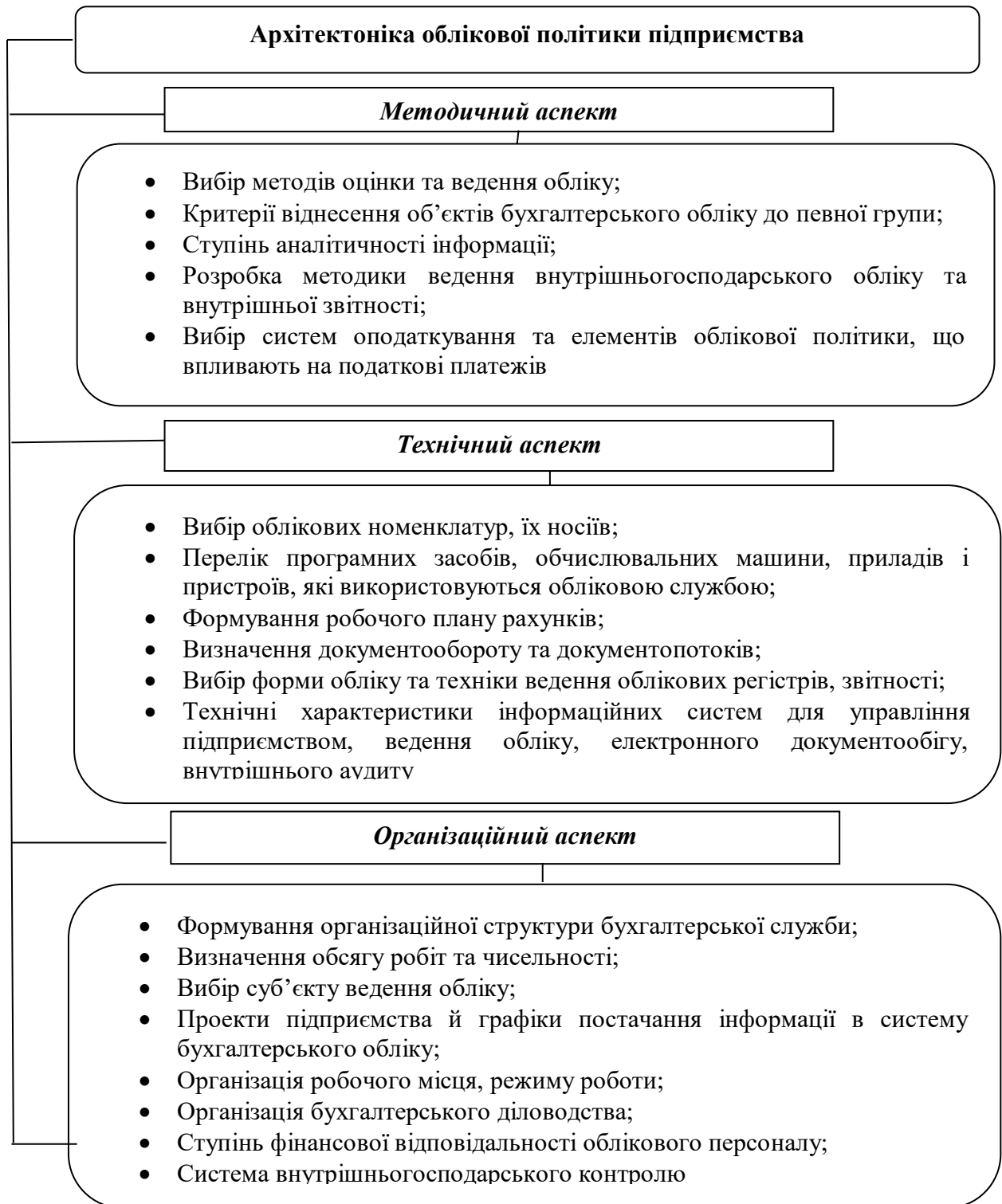

Рис. 1.3 – Параметрична модель структури облікової політики підприємства
Джерело: авторська розробка

З огляду на виділені параметри облікової політики, рекомендуємо до впровадження модель формування облікової політики ТОВ «НВП «УКРГЕОНАФТОГАЗСЕРВІС» (рис. 1.4).

Рис. 1.4 – Технологія моделювання облікової політики ТОВ «НВП «УКРГЕОНАФТОГАЗСЕРВІС»

При розробці облікової політики, беручи до уваги мультиваріантні організаційні форми та можливості використання результатів інноваційної діяльності, особливої уваги потребує процес ідентифікації облікових об'єктів, а саме розробка: 1) новітньої технології, продукції або послуги; 2) організаційно-технічного рішення. В межах облікової політики за першим напрямом необхідно визначити об'єкти та елементи обліку витрат інноваційної діяльності, розробити порядок відображення її результатів. Відповідно до другого напрямку, головне завдання облікової політики регламентувати процедуру набуття авторських прав та створити відповідний обліковий супровід. Слід зазначити, що на вибір елементів облікової політики інноваційної діяльності впливає рішення підприємства щодо комерціалізації або капіталізації інноваційного продукту (рис. 1.5).

Рис. 1.5 – Інноваційний продукт як об'єкт бухгалтерського обліку

Джерело: авторська розробка

Практичне розв'язання питань інформаційного супроводу управлінських рішень залежить від розвиненості методологічних положень обліково-аналітичного забезпечення, що є складною багатоаспектною проблемою, розв'язання якої потребує модернізації обліково-аналітичних технологій з метою розбудови єдиного інформаційного простору релевантних даних, орієнтованих на задоволення інформаційних запитів користувачів усіх рівнів. [19; 20]. Так, з метою розвитку концептуального підґрунтя формування облікової політики ТОВ «НВП «УКРГЕОНАФТОГАЗСЕРВІС» пропонуємо розробити окремий розділ обліково-аналітичного забезпечення «Облікова політика інноваційної діяльності» або зафіксувати його у відповідних розділах загального регламенту обліково-інформаційної системи (додаток 1-4). При цьому, необхідно враховувати, що стосовно суб'єкта господарювання, для якого інноваційна діяльність не є основною, інновації – це розробка нової продукції або технології, їх поліпшення, запровадження принципово нового або модернізація виробничого процесу на підприємстві. Відповідно витрати, пов'язані з такою діяльністю, мають розглядатись як інші витрати операційної діяльності, а результат інноваційної діяльності капіталізуватися.

РОЗДІЛ 2. МОДЕРНІЗАЦІЯ ОБЛІКОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «НАУКОВО-ВИРОБНИЧЕ ПІДПРИЄМСТВО «УКРГЕОНАФТОГАЗСЕРВІС»

2.1. Методика реінжинірингу процесу обліку доходів, витрат і результатів від інноваційної діяльності в управлінській інформаційній системі підприємства

Впровадження реінжинірингу процесу обліку інновацій в управлінську інформаційну систему підприємства характеризується комплексністю, динамічністю, прозорістю та практичністю. Під реінжинірингом процесу обліку еко-інновацій слід розуміти оптимізацію існуючої системи обліку інновацій з метою підвищення її аналітичності та відповідності вимогам системи екологічного управління [21]. Впровадження даної системи дозволить своєчасно ідентифікувати проблеми та удосконалювати облікові процеси, проводити моніторинг екологічних індикаторів, генерувати звіти і ділитися даними про екологічні показники із зацікавленими сторонами та споживачами. Слід зазначити, що діючий процес обліку інновацій на ТОВ «НВП «УКРГЕОНАФТОГАЗСЕРВІС» має складну структуру та не надає достатньої інформації для прийняття обґрунтованих рішень, що призводить до втрачених можливостей, неефективного використання ресурсів та несприятливих екологічних наслідків. Задля усунення виявлених недоліків розроблено та запропоновано до впровадження референтну модель реінжинірингу процесу обліку інновацій, яка ґрунтується на принципах системного підходу і враховує сучасні наукові теорії та методи управління, що в комплексі дозволяє забезпечити чітке розуміння стану інноваційних проєктів, скорочення часу та ресурсів, необхідних для управління еко-інноваціями та підвищення інноваційного потенціалу підприємства (рис. 2.1). Реалізація першого етапу реінжинірингу процесу обліку інновацій потребує чіткого розуміння його необхідності, і пов'язана із визначенням цілей і завдань, суб'єктів і осіб, зацікавлених у покращенні облікових даних щодо інновацій.

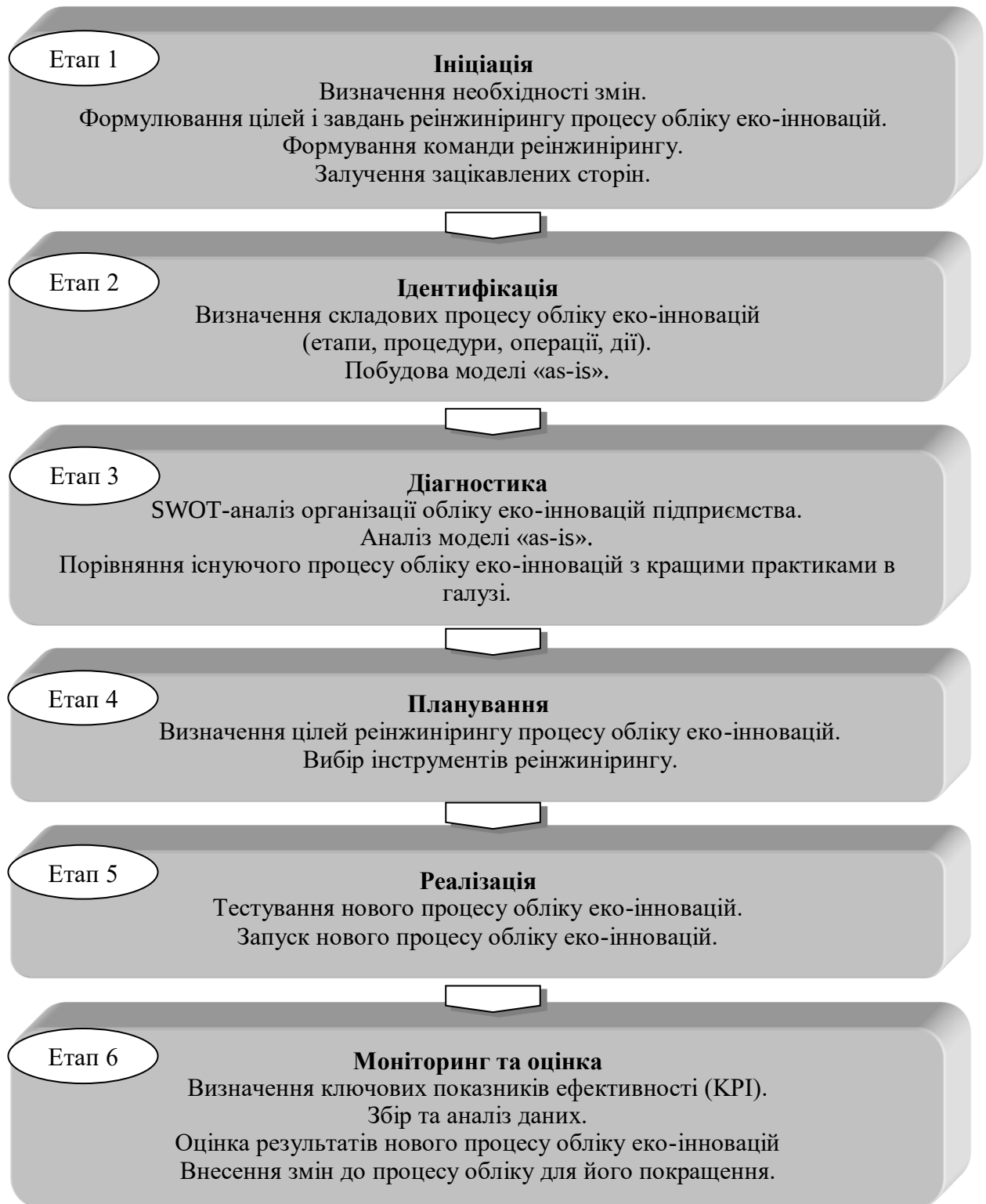

Рис. 2.1 - Референтна модель реінжинірингу процесу обліку інновацій в інформаційній системі управління ТОВ «НВП «УКРГЕОНАФТОГАЗСЕРВІС»

Джерело: розроблено на основі [22 -24]

Тригерами реінжинірингу процесу обліку інновацій можуть бути як зовнішні (зокрема такі як зміни в законодавстві, ринкових умовах або технологіях тощо), так і внутрішні (зокрема такі як неефективність існуючого

процесу, недостатня інтеграція з іншими системами, відсутність чітких цілей та показників або низька залученість співробітників тощо) фактори [25; 26]. Тому рішення щодо реінжинірингу процесу обліку еко-інновацій, слід приймати на основі ретельної їх оцінки щодо: відповідності існуючих процесів обліку еко-інновацій потребам підприємства; наявності чіткої стратегії впровадження інновацій; відповідної культури та кваліфікації фахівців. На цьому етапі важливо залучити до процесу всіх зацікавлених сторін, включаючи керівництво, співробітників, клієнтів та постачальників [27].

Другий етап (ідентифікація) реінжинірингу процесу обліку інновацій передбачає: аналіз існуючих етапів та дій, що здійснюються в рамках процесу обліку еко-інновацій; візуалізацію процесів обліку (створення схем та діаграм інформаційних потоків, які наочно представляють кожен процес (процедуру, операцію), включаючи його вхідні та вихідні дані, дії та учасників тощо); класифікацію процесів за подібними категоріями для виявлення зв'язків та взаємозалежностей; створення моделі «as-is» [28]. Остання орієнтована на: документування поточного стану процесу обліку інновацій, включаючи необхідні ресурси та показники результативності; визначення недоліків, неефективності та вузьких місць в поточних процесах обліку еко-інновацій; аналіз кореневих причин проблем, пов'язаних з процесами; збір даних про ефективність процесів, таких як час, витрачений на виконання завдань, ресурси, що використовуються, та якість отриманих даних. Результатом другого етапу реінжинірингу буде чітке розуміння та документування існуючого процесу обліку. Третій етап реінжинірингу процесу обліку еко-інновацій орієнтовано на діагностику, яка має на меті виявлення слабких місць та проблем в діючій обліковій практиці задля розробки нового, більш ефективного та результативного процесу. Доречним методичним інструментом при цьому є SWOT-аналіз [29-31]. Він дозволяє визначити сильні та слабкі сторони діючого процесу обліку інновацій, оцінити можливості та загрози, з якими стикається підприємство в сфері реалізації еко-інновацій, виявити ключові фактори, які

впливають на еко-інноваційну діяльність підприємства, сформулювати рекомендації щодо покращення процесу обліку еко-інновацій (табл. 2.1).

Таблиця 2.1 – SWOT-аналіз організації обліку інновацій ТОВ «НВП «УКРГЕОНАФТОГАЗСЕРВІС»

Сильні сторони (S)	Можливості (O)
1	2
Фундаментальне розуміння процесів. Облікові фахівці мають глибоке розуміння та знання про те, як організовано процеси обліку інновацій, що призводить до кращого контролю над процесами, гарантує конфіденційність та безпеку даних. Ефективна комунікація. Чітко налагоджене спілкування між усіма зацікавленими сторонами, забезпечує розуміння цілей обліку, завдань та відповідальності. Це дозволяє уникнути помилок, дублювання даних та неефективного використання ресурсів. Економія ресурсів. Ефективні процеси обліку еко-інновацій допомагають підприємству заощадити час, ресурси та кошти, підвищити рентабельність та оптимізувати фінансові показники. Відповідність стандартам. Процеси обліку еко-інновацій відповідають усім чинним законам, нормам та стандартам, що дозволяє підприємству уникнути штрафів, санкцій та інших проблем з боку регулюючих органів. Підтримка з боку керівництва. Керівництво підприємства активно підтримує та сприяє розвитку процесів обліку інновацій. Це мотивує співробітників, забезпечує необхідний рівень ресурсів та гарантує успішне впровадження та використання цих процесів. Залучення співробітників. Співробітники залучені до розробки та вдосконалення процесів обліку еко-інновацій є більш відповідальними за свою роботу, що може призводити до підвищення продуктивності та мотивації. Сприяння стійкому розвитку Глибоке розуміння процесів сприяє стійкому розвитку підприємства, зменшує негативний вплив діяльності на довкілля.	Підвищення ефективності. Автоматизація та оптимізація процесів можуть значно скоротити час та витрати на облік інновацій. Цифрові рішення, дозволяють автоматизувати рутинні завдання, аналізувати великі обсяги даних та генерувати звіти про еко-індикатори. Призводять до більш точного та своєчасного обліку для прийняття адаптивних управлінських рішень. Збільшення прозорості. Чітко налагоджений процес обліку інновацій може забезпечити кращу прозорість для всіх зацікавлених сторін, включаючи керівництво, співробітників, інвесторів, споживачів та регулюючі органи. Дозволить підприємствам залучити нових екологічно свідомих клієнтів та інвесторів. продемонструвати свою прихильність принципам екологічної відповідальності та сталого розвитку. Досягнення максимальної надійності та точності даних. Використання сучасних технологій та методів може допомогти покращити точність та надійність даних щодо витрат на розробку, виробництво та продаж інноваційної продукції, привезти показники у відповідність до екологічних стандартів та норм. Доступ до нових даних та аналітики. Підприємства можуть отримати доступ до нових даних та аналітики, що дозволить краще зрозуміти свій екологічний вплив та визначити шляхи удосконалення, розробити нові інновації. Конкурентна перевага. Ефективний та прозорий процес обліку еко-інновацій надає підприємствам значну конкурентну перевагу, дозволяє отримати доступ до інвестицій та грантів, державної підтримки або податкових пільг.

Продовження таблиці 2.1

1	2
Слабкі сторони (W)	Загрози (T)
Неефективний процес обліку еко-інновацій. Відсутність гнучкої системи обліку інновацій ускладнює прийняття стратегічних рішень, моніторинг результатів та оцінку ефективності інноваційних проектів. Недостатня підтримка з боку керівництва. Відсутність чіткої візії з боку керівництва та бюрократичні бар'єри призвести до того, що еко-інновації не є пріоритетом, а ресурси виділяються в обмеженому обсязі. Відсутність чіткої стратегії еко-інновацій. Відсутність чіткої стратегії розвитку еко-інновацій призводить до невизначеності, неефективного використання ресурсів та нездатності досягти поставлених цілей. Недостатня культура еко-інновацій. Співробітники не мають достатньої підготовки та підтримки для впровадження еко-інновацій, що породжує низку проблем, невдач та значний опір до змін з їх сторони.	Зростання рівня конкуренції. Вихід нових гравців на ринок інновацій може призвести до зниження цін та погіршення рентабельності процесів. Існуючі конкуренти можуть запропонувати більш інноваційні та ефективні продукти та послуги, що призведе до втрати клієнтів. Економічні спади. Наслідком економічної кризи може стати: скорочення витрат на еко-інновації, оскільки підприємства зосередяться на більш нагальних потребах; зниження попиту на екологічно чисті продукти та послуги, оскільки споживачі стануть більш ціночутливими. Зміни в нормативно-законодавчій базі. Нові норми можуть потребувати від підприємств значних інвестицій в нові технології або процеси. Технологічні зміни. Швидкий розвиток нових технологій призведе до застарівання існуючих еко-продуктів та послуг.

Джерело: розроблено авторами на основі [32-34]

На етапі діагностики SWOT-аналіз доцільно поєднувати з іншими методами, зокрема такими як аналіз моделі «as-is», збір відгуків та аналіз даних. Під час аналізу моделі «as-is» потрібно зосередитись на проблемних зонах, неефективності та вузьких місцях, які були виявлені на попередньому етапі реінжинірингу, проаналізувати причини цих проблем [35]. Задля цього можна використовувати різні методи причинно-наслідкового аналізу, у тому числі такі як діаграма Ішікави або п'ять чому [36]. Наступний крок – порівняння діючого процесу обліку еко-інновацій з кращими практиками в галузі. Ця інформація стане основою для розробки нового, більш ефективного та результативного процесу обліку інновацій. Четвертий етап, згідно запропонованої моделі, спрямований на планування реінжинірингу процесу обліку інновацій ТОВ «НВП «УКРГЕОНАФТОГАЗСЕРВІС», що передбачає формування чітких, вимірних, досяжних, релевантних та часових (SMART) його цілей та визначення відповідних інструментів та методів, які дозволять їх реалізувати [37; 38]. З

поміж останніх: програмне забезпечення для управління інноваціями; системи збору та аналізу даних; методи моделювання та прогнозування; інструменти для управління проектами; методи навчання та розвитку персоналу. Результатом цього етапу реінжинірингу має бути чіткий план дій з визначеними цілями, інструментами та методами для вдосконалення процесу обліку інновацій [39].

П'ятий етап реалізації реінжинірингу передбачає тестування нового процесу обліку еко-інновацій задля того, щоб виявити та усунути будь-які проблеми або недоліки. Здійснюється шляхом пілотного тестування на невеликій групі користувачів, імітаційного моделювання, збору відгуків від користувачів. Подальший запуск нового процесу обліку інновацій повинен бути ретельно спланований та організований для мінімізації перешкод та забезпечення плавного переходу [40]. Шостий, заключний етап реінжинірингу процесу обліку інновацій орієнтовано на моніторинг та оцінку, що мають на меті відстеження результатів оновленого процесу обліку та його впливу на управління інноваційною діяльністю підприємства, виявлення будь-яких проблем або недоліків в новому процесі, а також внесення необхідних змін до процесу задля його покращення. Основними кроками в даному напрямку є: визначення ключових показників ефективності (KPI) (час, необхідний для обробки еко-інноваційних даних; точність звітності про інноваційні показники; витрати на інновації; інноваційний потенціал підприємства); збір та аналіз даних; оцінка результатів реалізації процесу (порівняння результатів з поставленими цілями та KPI, визначення його ефективності); внесення змін [41; 42]. Для забезпечення постійного вдосконалення процесу обліку інновацій потрібне регулярно повторення даних кроків. В межах розробленої референтної моделі реінжинірингу процесу обліку інновацій, що по суті являє собою стратегічно важливий механізм модернізації системи інформаційної підтримки управління сталим розвитком з акцентом на посилення екологічної і соціальної відповідальності, основними складовими облікового процесу відображення еко-інновацій є:

- автоматизований збір даних з різних джерел, зокрема таких як датчики, системи управління енергоспоживанням та ланцюгами постачання, що сприяє зменшенню часу та трудових витрат, пов'язаних зі збором даних, а також покращує точність та доступність останніх;
- централізована база даних для зберігання та управління всіма даними, пов'язаними з еко-інноваціями на підприємстві, що дозволяє покращити доступність даних для аналізу та звітності, а також полегшити відстеження прогресу та прийняття обґрунтованих рішень;
- інтеграція системи обліку інновацій з іншими управлінськими інформаційними системами підприємства, такими як ERP, CRM та системи управління проектами, що допомагає покращити координацію та співпрацю між різними відділами, забезпечуючи їх загальною управлінською інформаційною платформою для взаємодії;
- аналітика і візуалізація даних для отримання інформативних уявлень щодо еко-інновацій, що дозволяє підприємствам краще зрозуміти свій еко-інноваційний потенціал, виявити можливості для оптимізації та забезпечити прийняття обґрунтованих управлінських рішень з подальших інвестицій.
- звітність про інновації, що містить ключові параметри результатів еко-інноваційної діяльності підприємств і забезпечує покращення обізнаності керівництва, співробітників та інших зацікавлених сторін щодо прогресу результативності інноваційних проектів [43-45].

Мейнстрімом ефективності реінжинірингу процесу обліку інновацій є новітні інформаційні технології, які здатні створювати відповідний інструментарій для реалізації процедур облікового відображення даних на кожному етапі життєвого циклу інновацій (рис. 2.2).

Застосування алгоритмів AI дає можливість автоматизувати рутинні завдання, аналізувати великі обсяги даних та генерувати звіти про еко-індикатори [46]. ML-моделі дозволяють прогнозувати екологічні показники, виявляти аномалії та оптимізувати ресурсоспоживання [47]. Датчики IoT збирають дані про екологічні показники в режимі реального часу, що дозволяє

приймати оперативні рішення. Завдяки аналітиці даних можна отримати глибокі знання про екологічну ефективність підприємства та розробити стратегії розвитку [48]. Хмарні платформи забезпечують масштабованість, гнучкість та безпечне зберігання даних про інновації.

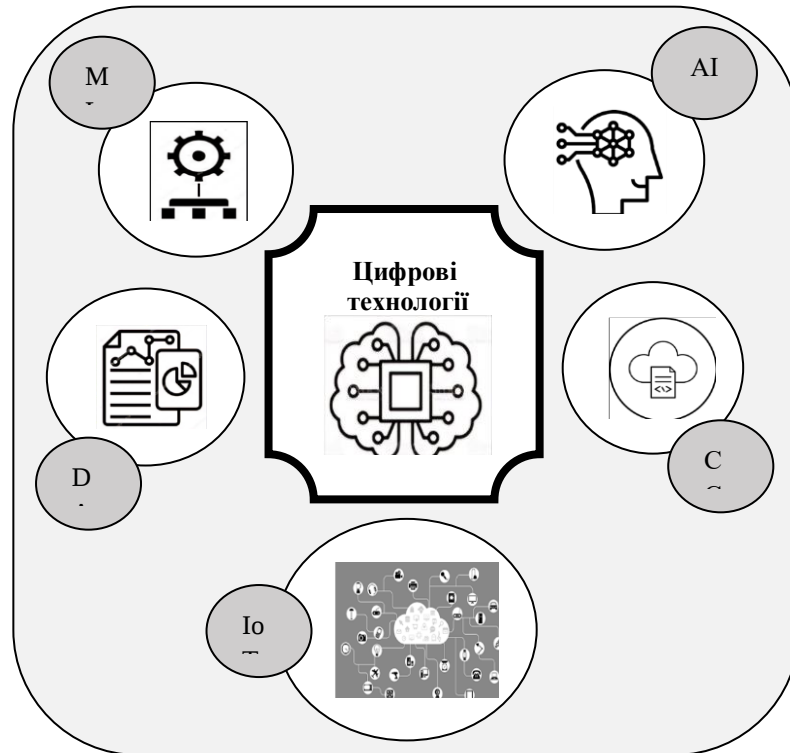

Рис. 2.2 - Цифрові рішення для реінжинірингу процесу обліку еко-інновацій

Джерело: розроблено на основі [49-51].

Реінжиніринг обліку доходів, витрат і результатів від інноваційної діяльності є важливим інструментом, що дозволить ТОВ «НВП «УКРГЕОНАФТОГАЗСЕРВІС» підвищувати ефективність управління та забезпечувати конкурентоспроможність. Реінжиніринг облікових процесів передбачає їхнє суттєве переосмислення та реконструкцію з метою досягнення значного покращення показників продуктивності, оперативності та якості облікової інформації. У межах управлінської інформаційної системи реінжиніринг спрямований на автоматизацію облікових процедур, інтеграцію інформаційних потоків, створення умов для гнучкого аналізу інноваційної діяльності та забезпечення стратегічного управління підприємством.

Реалізація методики реінжинірингу на практиці дозволяє ТОВ «НВП «УКРГЕОНАФТОГАЗСЕРВІС» не лише оптимізувати облікові процеси, але й створити умови для більш ефективного управління інноваційною діяльністю низку переваг. Підвищується швидкість і точність прийняття управлінських рішень за рахунок створення інтегрованого інформаційного середовища. Знижується навантаження на персонал завдяки автоматизації рутинних операцій. Зростає можливість адаптації підприємства до швидких змін ринку завдяки забезпеченню гнучкого доступу до ключових даних, що у свою чергу, сприяє сталому розвитку підприємства, зміцненню його позицій на ринку та підвищенню загальної конкурентоспроможності.

2.2 . Структурно-логічна модель інформатизації обліку витрат, доходів та результатів інноваційної діяльності підприємства.

Цифрова трансформація економіки створює підґрунтя для підвищення інноваційної активності суб'єктів бізнесу та модернізації різних секторів країни, на основі впровадження сучасних технологій. При цьому, на рівень інноваційної активності підприємств, впливають як зовнішні так і внутрішні чинники. До зовнішніх можна віднести: державне регулювання та фінансування інноваційної діяльності; нормативно-правову базу, а саме неузгодженість законодавчих актів з практичною реалізацією; неефективний механізм правового захисту інтелектуальної власності; науково-технічний прогрес; рівень економічного розвитку країни; погіршення інноваційної культури суспільства; потреби ринку; рівень конкуренції [52, с. 93].

До внутрішніх чинників можна віднести: рівень нематеріальних активів, стан основних засобів, фінансовий стан, ділову активність, ліквідність і платоспроможність підприємства, інноваційно активних кваліфікованих працівників, діджиталізацію. Так, процес діджиталізації бізнес-процесів направлений зробити їх більш простими і гнучкими. Завдяки спрощенню технологічних процесів, розширюється та персоніфікується інноваційна

продуктова пропозиція та підвищується ефективність всіх бізнес-процесів. Тому впровадження моделі інформаційно-технологічної архітектури обліково-аналітичного забезпечення управління інноваційною діяльністю суб'єктів бізнесу, є передумовою формування цілісної облікової системи, яка дозволяє інтегрувати різноманітні інформаційні середовища в єдиний цифровий простір.

Логіко-структурну схему організації інноваційної діяльності із застосуванням інструментів діджиталізації представлено на рисунку 2.3.

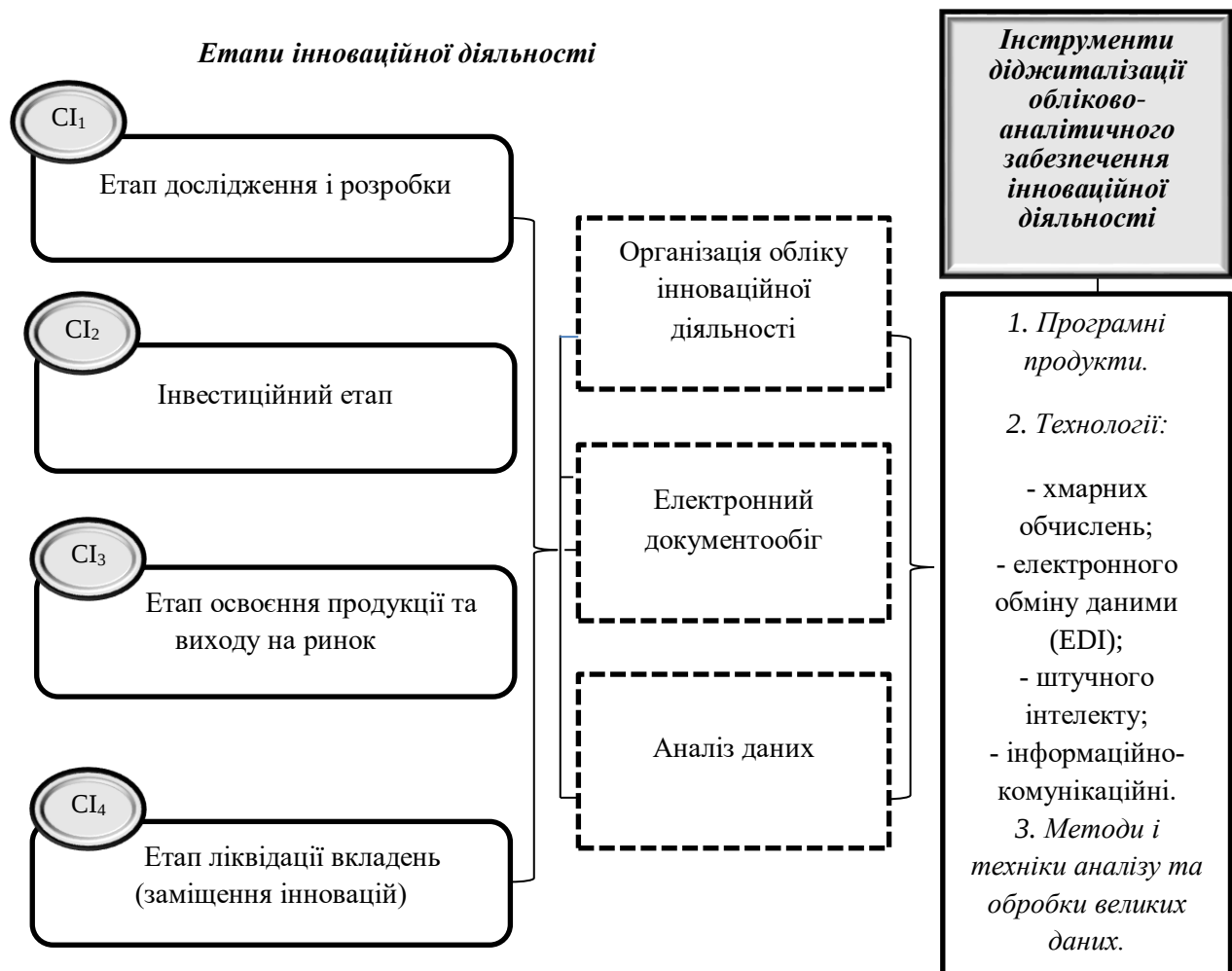

Рис. 2.3 - Модель інформаційно-технологічної архітектури обліково-аналітичного забезпечення управління інноваційною діяльністю ТОВ «НВП «УКРГЕОНАФТОГАЗСЕРВІС»

Джерело: побудовано автором на основі [53-55]

В процесі організації обліково-аналітичного забезпечення управління інноваційною діяльністю домінує інтегрований підхід до побудови системи обліково процесу та аналітичної роботи на кожному етапі інноваційної

діяльності. На рівні підприємства це дозволяє залучати інвестиції на реалізацію інноваційних проектів, навчати та стимулювати персонал до інноваційної діяльності, співпрацювати зі стейкхолдерами, проводити комплексну оцінку ефективності інноваційних проектів та мінімізувати ризики пов'язані з їх реалізацією. При цьому, інструменти електронного документообігу допомагають суб'єктам бізнесу отримувати безперервний швидкий доступ до необхідної документації, забезпечують зберігання великих об'ємів інформації, є джерелом аналізу даних для прийняття управлінських рішень щодо оптимізації процесів планування, організації та контролю [56].

Основними інструментами діджиталізації інноваційної діяльності виступають: інформаційно-комунікаційні технології, для уніфікованої комунікації та незалежності від місця перебування (Viber, Telegram, Zoom, Skype, WhatsApp); - програмні продукти (BAS, BAS ERP, Bitrix 24 та інші); - технології електронного обміну даними (EDI – Electronic Data Interchange), - методи і техніки аналізу й обробки великих даних (Big Data), - технології хмарних (Cloud Computing) та туманних обчислень, - інтелектуальні технології, такі як машинне навчання, - впровадження гібридних рішень [57, с. 21].

Для підвищення ефективності збору, обробки, систематизації та узагальнення інформації про витрати на інноваційну діяльність суб'єктів бізнесу рекомендуємо використовувати діджитал-контур представлений на рисунку 2.4. Даний діджитал-контур: включає інтерфейси для імпорту та експорту даних; забезпечує діджиталізацію всіх етапів облікового процесу; підтримує ведення довідників об'єктів обліку витрат на інноваційну діяльність, рахунків бухгалтерського обліку, констант, форм облікових реєстрів та звітності. При цьому, даний діджитал-контур є складовою інформаційної системи бухгалтерського обліку суб'єкта бізнесу, яка складається з трьох основних підсистем: системи обробки транзакцій (TPS - Transaction Processing System), яка підтримує щоденні бізнес-операції; загальної системи бухгалтерського обліку та система фінансової звітності (GLS - General Ledger System / FRS - Financial Reporting System) та системи управлінської звітності (MRS - Management Reporting System) [58, с. 49].

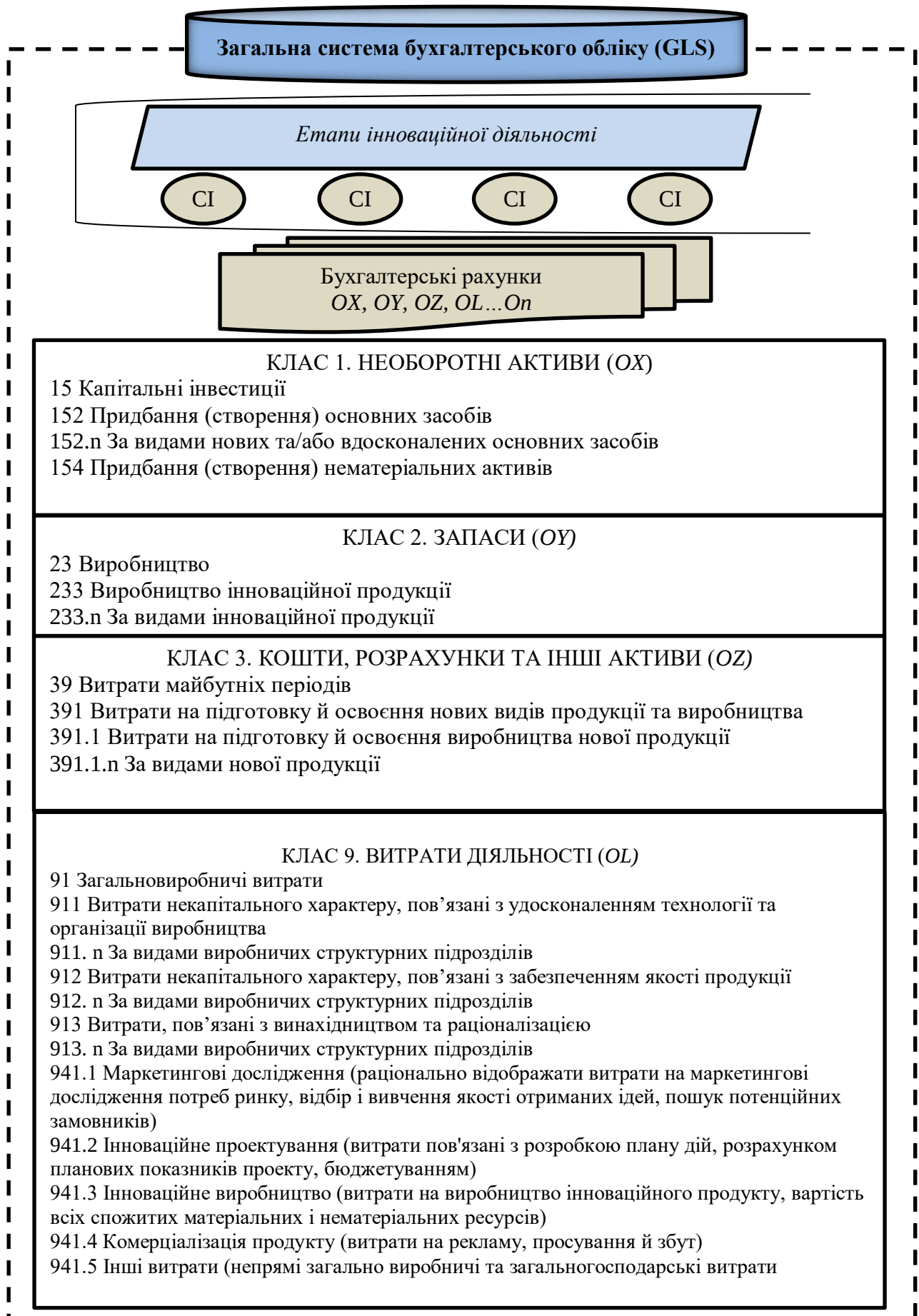

Рис. 2.4 – Діджитал-контур обліку витрат на інноваційну діяльність ТОВ «НВП «УКРГЕОНАФТОГАЗСЕРВІС» Джерело: авторська розробка

Система обробки транзакцій відповідає за підтримку щоденних бізнес-транзакцій, які можна згрупувати у три цикли: цикл доходу, витратний цикл та трансформаційний цикл [59, с. 11].

Другий блок – загальну система бухгалтерського обліку та систему фінансової звітності, слід розглядати як дві тісно пов’язані між собою системи, перша присвячена узагальненню операцій транзакційного циклу, а друга – їх вимірюванню та розкриттю у звітності про стан фінансових ресурсів, як правило у формі фінансової або податкової звітності, що складається здебільшого для зовнішніх користувачів. Система управлінської звітності, як правило, пропонує формування інформаційних ресурсів управління спеціальними цільовими функціями та інформацією, необхідною для прийняття оперативних управлінських рішень щодо оптимізації інноваційної діяльності [60, с. 40].

Таким чином, стан інноваційної діяльності є найважливішим індикатором розвитку суспільства та економіки, а в умовах глобалізації інноваційний потенціал країни стає вирішальним чинником, що визначає її конкурентоспроможність. Саме діджиталізація управління інноваційною діяльністю дозволить знизити інформаційні та організаційні витрати ТОВ «НВП «УКРГЕОНАФТОГАЗСЕРВІС» за допомогою багаторазового збільшення інформаційного простору, а також створення інформаційних продуктів, доступних широкому колу споживачів.

Імплементація методів аналізу інноваційної діяльності із застосуванням інструментів цифровізації та інтеграція в єдиному контурі управлінської інформаційної системи ТОВ «НВП «УКРГЕОНАФТОГАЗСЕРВІС» моделей, які враховують потенційно релевантні аспекти поведінки споживача, дозволить не лише сформулювати конкурентну інноваційну стратегію, але й забезпечити підвищення якості управління підприємством. Зокрема, застосування цифрової платформи або цифрових сервісів уможливає автоматичний вибір розподілу ймовірностей і полегшує гнучкі специфікації моделі зі складових компонентів, таких як розгляд, сприйняття, формування переваг і корисності стратегій, вибір, неоднорідність, конкурентні реакції на інновації [61; 62].

РОЗДІЛ 3. АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМ РОЗВИТКОМ ТОВ «НАУКОВО-ВИРОБНИЧЕ ПІДПРИЄМСТВО «УКРГЕОНАФТОГАЗСЕРВІС»

3.1. Оцінка стану та перспектив розвитку інноваційного потенціалу підприємства

Принципи аналізу інноваційного розвитку підприємства і організації його проведення «мають зробити більш ефективними намагання кожного аналітика щодо побудови адекватної системи аналізу, яка створює можливості для повноцінних глибоких і системних досліджень нових об'єктів, формування найраціональнішого інформаційного забезпечення прийняття управлінських рішень, адже від їх обґрунтування та дотримання залежать цілеспрямованість і своєчасність аналітичних досліджень, глибина та результативність аналітичних висновків, ефективність управлінських рішень» [63, с. 100]. Визначені принципи організації аналітичних досліджень та системності пізнання потенціалу формування й рівня інноваційного розвитку підприємства (рис. 3.1).

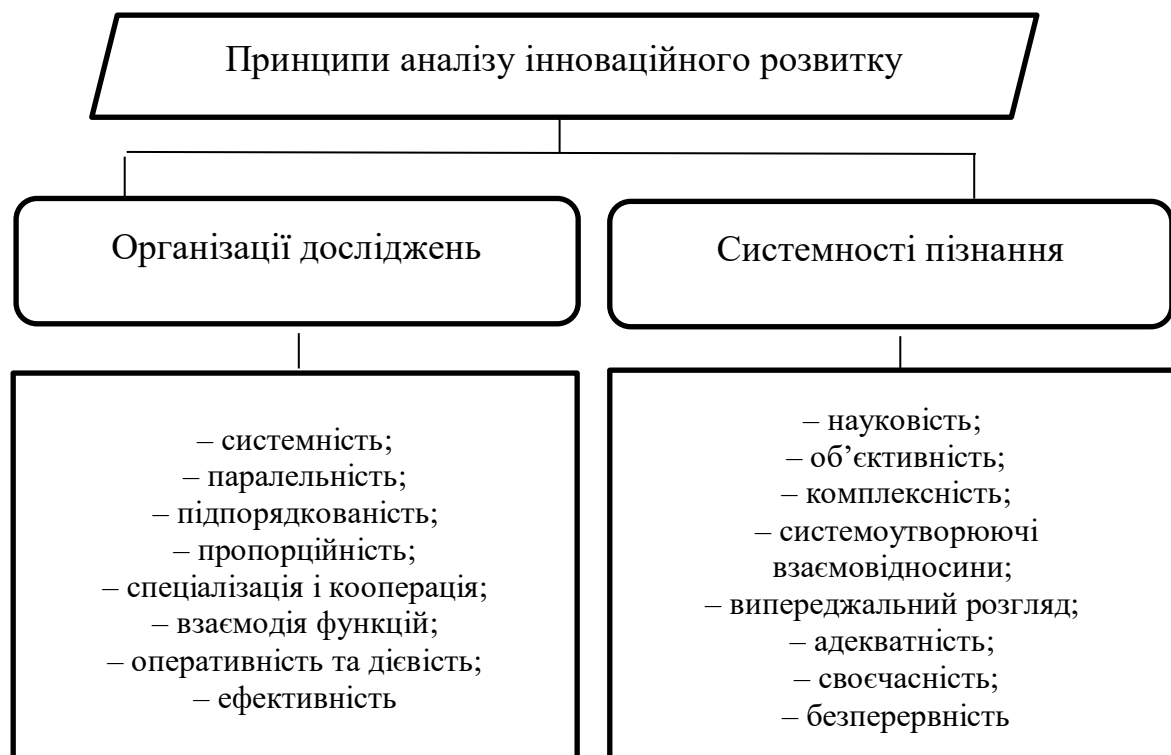

Рис. 3.1 - Принципи аналізу інноваційного розвитку підприємства

Джерело: авторська розробка

Метою аналізу в системі управління інноваційним розвитком підприємства визначено забезпечення інформаційної підтримки ухвалення управлінських рішень та розробки стратегії інноваційної активності, орієнтованої на отримання нових конкурентних переваг, посилення ринкових позицій безпечне функціонування й досягнення бажаних параметрів соціо-еколого-економічного розвитку [64]. Досягнення визначеної мети аналізу можливо на підставі виконання низки завдань, основними з яких є: – підготовка інформації для аналізу і прийняття управлінських рішень в сфері інноваційно активності та розвитку; – оцінка стану і змін потенціалу формування й рівня інноваційної активності та розвитку підприємства; – ідентифікація детермінант, моделювання взаємозалежностей і кількісна оцінка змін потенціалу формування та рівня інноваційної активності та розвитку підприємств. – моніторинг і виявлення тенденцій розвитку потенціалу формування і рівня інноваційної активності та розвитку підприємства; – прогнозування рівня інноваційної активності та розвитку підприємства; – аналіз можливостей підприємства щодо усунення виявлених недоліків і стимулювання інноваційної активності та розвитку; – узагальнення результатів аналізу інноваційної активності та розвитку й формування відповідних висновків; – обґрунтування варіантів управлінських рішень і розробка заходів з практичної реалізації залучення виявлених резервів; – оцінка ефективності управління інноваційним розвитком [65; 66].

Вирішення основних завдань аналізу забезпечує реалізацію оціночної, контрольної, пошукової, прогностичної та інформаційної функцій в системі управління інноваційним розвитком підприємства (рис. 3.2).

Ефективність реалізації функціональних завдань аналізу в системі управління інноваційним розвитком підприємства визначається відповідним механізмом та рівнем забезпечувальних систем, а саме: – організаційної (орієнтована на організацію роботи працівників апарату управління до складу функціональних обов'язків яких входить проведення аналітичних досліджень [70, с. 57];

Рис. 3.2 - Функції аналізу інноваційного розвитку підприємства

Джерело: розроблено на підставі [67-69]

- регламентацію технології аналітичного процесу, порядку та періодичності проведення досліджень; загальне керівництво та прийом виконаних аналітичних робіт тощо);
- інформаційної (орієнтована на акумулювання релевантних інформаційних масивів даних; налаштування системи обміну інформацією, необхідною для менеджерів різних рівнів, із регламентацію її обсягу і структури; забезпечення інформаційної безпеки та захисту інформації; використання адаптованої інформації для обґрунтування та прийняття управлінських рішень);
- методичної (орієнтована на вибір методичного інструментарію ідентифікації рівня інноваційної активності та розвитку підприємства; визначення змін потенціалу їх формування; оцінювання ефективності управління інноваційним розвитком підприємства);
- технічної (орієнтована на вибір сучасної

комп'ютерної техніки та новітніх технологій обробки даних; програмного забезпечення всіх етапів і процедур аналізу). Механізм аналізу інноваційного розвитку підприємства через систему взаємопов'язаних і взаємозалежних організаційних, економічних, технологічних і методичних елементів (принципів, підходів, методів, інструментів, показників), що забезпечують виконання цільових аналітичних функцій, являє собою сукупність правил, спеціальних заходів і процедур оцінювання потенціалу формування і рівня інноваційної активності та розвитку. Експрес-оцінку рівня інноваційного розвитку підприємства у звітному році порівняно із базовим пропонуємо здійснювати із застосуванням критеріїв прибутку і надприбутку (різниця між прибутком та добутком величини активів підприємства на норму прибутковості інвестицій) шляхом обчислення відповідних показників. Так, за першим критерієм це показник інноваційного приросту прибутку, що визначається вираженням у відсотках співвідношенням приросту операційного прибутку за рахунок здійснення інноваційної діяльності та загального його приросту. Приріст операційного прибутку підприємства внаслідок здійснення інноваційної діяльності забезпечується шляхом: – переходу до виготовлення інноваційних видів продукції, виробництво яких не потребує припинення виготовлення певних видів продукції, що вироблялися підприємством у базовому році; – переходу до виготовлення інноваційних видів продукції, виробництво яких потребує припинення виготовлення певних видів продукції, що вироблялися підприємством у базовому році – виготовлення частини обсягів певних видів продукції, що вироблялися у базовому році, за допомогою впроваджених інноваційних технологічних процесів без припинення виготовлення іншої частини цих видів продукції за допомогою старих технологій; – виготовлення певних видів продукції, що вироблялися у базовому році, внаслідок заміни традиційних (старих) технологій виробництва на інноваційні; – впровадження маркетингових, організаційних та господарських нововведень. За другим критерієм це показник інноваційного приросту надприбутку, що визначається вираженням у відсотках співвідношенням приросту операційного надприбутку за

рахунок здійснення інноваційної діяльності та загального його приросту. Фундаментальну оцінку потенціалу формування рівня інноваційної активності і розвитку підприємства доцільно здійснювати із застосуванням відповідного методичного інструментарію, що потребує додаткового обґрунтування критеріїв оцінювання, формування системи показників та методів їх дослідження. На завершення зазначимо, що аналіз інноваційного розвитку підприємства є дієвим інструментом обґрунтування його стратегічних і тактичних планів, їх реалізації і контролю виконання прийнятих управлінських рішень. Його визначальною характеристикою є орієнтація на потреби управління та стратегічний вектор досліджень, який передбачає комплексне вивчення потенціалу формування та рівня інноваційної активності і розвитку з урахуванням впливу зовнішнього і внутрішнього бізнес-середовища, уподобань споживачів і взаємовідносин зі стейкхолдерами [71-73].

Інноваційний потенціал підприємства (ІПП) є ключовим фактором, який визначає його здатність адаптуватися до швидкозмінного ринкового середовища, реалізовувати інноваційні стратегії та забезпечувати довгострокову конкурентоспроможність. У сучасних умовах глобалізації та цифровізації управлінські підходи до оцінки ІПП набувають особливої актуальності, адже вони забезпечують підприємства необхідною аналітичною базою для прийняття ефективних рішень [74].

Оцінка стану ІПП базується на інтеграції кількісних і якісних методів, що дозволяють визначити рівень його складових: кадрового потенціалу (КП), технічного потенціалу (ТП), інноваційного потенціалу (ІнП), фінансового потенціалу (ФП), інформаційного потенціалу (ІфП) та інтеграційного потенціалу (ІнтП) [75]. Інноваційний потенціал ТОВ «НВП «УКРГЕОНАФТОГАЗСЕРВІС» можна представити як функцію від наступних компонентів:

- кадровий потенціал (КП): рівень кваліфікації працівників, частка працівників, залучених до R&D;
- технічний потенціал (ТП): наявність сучасного обладнання, рівень автоматизації виробництва;

- інтелектуальний потенціал (ІнП): патенти, ноу-хау, ліцензії.
- фінансовий потенціал (ФП): обсяг інвестицій у R&D, рентабельність інвестицій.
- інфраструктурний потенціал (ІфП): наявність лабораторій, доступ до інноваційних хабів.
- інтеграційний потенціал (ІнтП): рівень співпраці з іншими підприємствами, університетами, стартапами [76].

Модель інноваційного потенціалу (ІП) ТОВ «НВП «УКРГЕОНАФТОГАЗСЕРВІС» буде мати наступний вид:

$$ІП=w_1 \times КП + w_2 \times ТП + w_3 \times ІнП +w_4 \times ФП + w_5 \times ІфП + w_6 \times ІнтП, \quad (3.1)$$

де:

w_i — ваги компонентів (визначаються методом експертних оцінок або АНР).

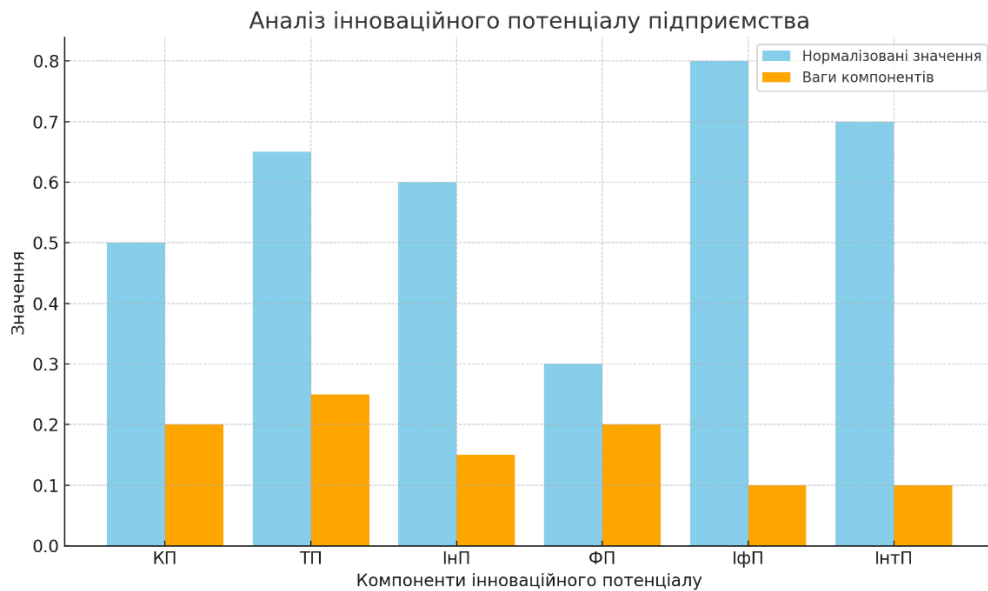
КП, ТП, ІнП, ФП, ІфП, ІнтП — складові елементи інноваційного потенціалу.

Результати визначення інноваційного потенціалу ТОВ «НВП «УКРГЕОНАФТОГАЗСЕРВІС» за даними 2023-2024 років представлено в таблиці 3.1.

**Таблиця 3.1 - Розрахунок інноваційного потенціалу
ТОВ «НВП «УКРГЕОНАФТОГАЗСЕРВІС»**

Показник	Метрика	Значення
Кадровий потенціал	Частка R&D працівників, %	25
Технічний потенціал	Частка модернізованого обладнання, %	65
Інтелектуальний потенціал	Кількість патентів	12
Фінансовий потенціал	Інвестиції у R&D, млн грн	15
Інфраструктурний потенціал	Оцінка доступу (0-10)	8
Інтеграційний потенціал	Рівень співпраці (0-10)	7

На рисунку 3.3 показано нормалізовані значення компонентів інноваційного потенціалу та їх ваги ($w_1=0.2$; $w_2=0.25$; $w_3=0.15$; $w_4=0.2$; $w_5=0.1$; $w_6=0.1$).

**Рис. 3.3 - Нормалізовані значення компонентів інноваційного потенціалу ТОВ
«НВП «УКРГЕОНАФТОГАЗСЕРВІС»**

Розрахований інноваційний потенціал ТОВ «НВП «УКРГЕОНАФТОГАЗСЕРВІС» становить 0.5625 тобто підприємство реалізує близько 56.25% свого потенціалу за обраними показниками. При цьому, сильні сторони підприємства це високі показники в інфраструктурному та інтеграційному потенціалах, а слабкі сторони - недостатній фінансовий потенціал та середній рівень інтелектуального потенціалу. Тому ТОВ «НВП «УКРГЕОНАФТОГАЗСЕРВІС» доцільно реалізувати стратегію підвищення інноваційного потенціалу з урахуванням проблемних зон:

1. Фінансовий потенціал (ФП):
 - проблема - поточні інвестиції у R&D становлять 15 млн грн при максимальному значенні 50 млн грн (30%);
 - рішення - залучити додаткові інвестиції через державні гранти, міжнародні програми або партнерства (наприклад, збільшення інвестицій до 30 млн грн може значно підвищити потенціал).
2. Інтелектуальний потенціал (ІНП):
 - проблема - кількість патентів (12 з можливих 20) вказує на середній рівень;
 - рішення - інтенсифікувати процес розробки патентів через співпрацю з університетами та створення внутрішніх програм стимулювання

інновацій.

3. Кадровий потенціал (КП):

- проблема - лише 25% працівників залучені до R&D;
- рішення - підвищити кваліфікацію кадрів і розширити команду R&D

через тренінги та залучення фахівців ззовні.

Після реалізації запропонованих стратегій за умов збільшення фінансового потенціалу до 30 млн грн., збільшення патентів до 18, збільшення частки кадрового потенціалу до 35%, інноваційний потенціал ТОВ «НВП «УКРГЕОНАФТОГАЗСЕРВІС» зросте до 0.7075 (70.75%). Це демонструє значне покращення, особливо завдяки зростанню фінансового, кадрового та інтелектуального потенціалів.

Оцінка стану та перспектив розвитку ІПП є необхідним інструментом стратегічного управління підприємством. Вона дозволяє не лише виявити резерви підвищення конкурентоспроможності, але й сформулювати надійну основу для інноваційної стратегії. Оптимальне поєднання складових ІПП забезпечує стійкий розвиток підприємства навіть у нестабільних ринкових умовах.

2.2 Методичний інструментарій оцінки інноваційного розвитку підприємства.

Інструменти аналізу інновацій умовно поділяються на три групи: економічні інструменти (дозволяють оцінити витрати, доходи, фінансові результати та економічний ефект інновацій); технологічні інструменти (визначають технологічну доцільність впровадження інновацій); соціально-екологічні інструменти (оцінюють вплив інновацій на суспільство та екологію) (табл. 3.2). Інтеграція цих інструментів забезпечує комплексний підхід до оцінки інноваційного потенціалу, враховуючи як економічні вигоди, так і соціально-екологічні наслідки впровадження нововведень. Такий поділ дозволить підприємству розробляти збалансовані стратегії розвитку, орієнтовані на довгострокову конкурентоспроможність та сталий розвиток [77].

**Таблиця 3.2 - Інструменти аналізу інноваційної діяльності
ТОВ «НВП «УКРГЕОНАФТОГАЗСЕРВІС»**

Група інструментів	Приклади інструментів	Основні показники	Призначення
Економічні	ROI, NPV, IRR, аналіз точки беззбитковості	Чистий прибуток, рентабельність, ефективність	Оцінка економічної доцільності інноваційного проєкту.
Технологічні	SWOT-аналіз, технологічний аудит, TRL	Рівень технологічної готовності, інноваційний цикл	Визначення перспективності технологій для впровадження.
Соціально-екологічні	SROI (Social Return on Investment), аналіз ESG	Соціальна віддача, екологічна безпека	Вплив інновацій на соціальну сферу та довкілля.

Джерело: сформовано на основі [78]

Економічні інструменти для оцінки ефективності інновацій включають аналіз витрат, доходів, рентабельності та термінів окупності інноваційних проєктів. Вони дозволяють визначити економічну доцільність впровадження інновацій та оцінити їх внесок у фінансову стійкість підприємства.

**Таблиця 3.3 - Економічні інструменти для оцінки ефективності
інновацій ТОВ «НВП «УКРГЕОНАФТОГАЗСЕРВІС»**

Метод	Формула	Сфера застосування	Приклад використання
ROI (Return on Investment)	$ROI = (\text{Чистий прибуток} / \text{Інвестиції}) \times 100$ $ROI = (\text{Чистий прибуток} / \text{Інвестиції}) \times 100\%$ $ROI = (\text{Чистий прибуток} / \text{Інвестиції}) \times 100$	Оцінка загальної рентабельності інноваційного проєкту.	Визначення, чи доцільно фінансувати оновлення виробничого обладнання.
NPV (Net Present Value)	$NPV = \sum (CF_t / (1+r)^t) - I$ $NPV = \sum (CF_t / (1+r)^t) - I$	Аналіз поточної вартості майбутніх грошових потоків.	Порівняння альтернативних джерел фінансування проєкту.
Точка беззбитковості	$Q = FC / (P - VC)$ $Q = FC / (P - VC)$	Розрахунок мінімального обсягу виробництва для покриття витрат.	Розрахунок випуску інноваційної продукції для виходу на прибуток.

Джерело: сформовано на основі [79-80]

Оцінка реалізації інноваційних програм ТОВ «НВП «УКРГЕОНАФТОГАЗСЕРВІС» виконана з урахуванням етапів аналізу їх

впровадження: вибір інноваційної програми: визначення пріоритетів інноваційної діяльності; формування плану реалізації - побудова етапів реалізації інноваційної програми з розподілом витрат і ресурсів; оцінка результатів застосування інструментів для визначення фінансової, технологічної та соціальної ефективності (табл. 3.4).

**Таблиця 3.4 - Економічні інструменти для оцінки ефективності інновацій
ТОВ «НВП «УКРГЕОНАФТОГАЗСЕРВІС»**

Етап	Опис	Ключові показники
Вибір інноваційної програми	Аналіз наявних альтернатив інноваційних розробок.	Ступінь інноваційності, потенційний ринок.
Формування плану реалізації	Розробка дорожньої карти впровадження інновацій.	Тривалість циклу, плановий обсяг витрат.
Оцінка результатів	Вимірювання впливу інновацій на підприємство та ринок.	Економічна, соціальна та екологічна ефективність.

Джерело: сформовано на основі [79-80]

Основними джерелами фінансування інноваційної діяльності ТОВ «НВП «УКРГЕОНАФТОГАЗСЕРВІС» є внутрішні ресурси підприємства (прибуток, амортизація), зовнішні кошти (кредити, гранти, інвестиції) та державна підтримка (субсидії, фінансування програм розвитку) (табл. 3.5).

**Таблиця 3.5 – Джерела фінансування інноваційної діяльності
ТОВ «НВП «УКРГЕОНАФТОГАЗСЕРВІС»**

Джерело фінансування	Переваги	Недоліки
Власні кошти	Відсутність боргового навантаження.	Обмеженість ресурсів.
Кредити	Швидкий доступ до значних сум фінансування.	Високі витрати на обслуговування боргу.
Гранти	Безкоштовність фінансування.	Конкурентний відбір, жорсткі умови використання.

Джерело: сформовано на основі [78]

Таким чином, для підвищення ефективності інноваційної діяльності ТОВ «НВП «УКРГЕОНАФТОГАЗСЕРВІС» доцільно зосередитись на розбудові багатофункціональної системи аналізу інновацій з використанням сучасних цифрових інструментів й акцентом на фінансовій прозорості та інтеграції соціально-екологічних показників у систему аналізу. Також рекомендуємо

впровадження програм державного фінансування для зменшення навантаження на власні ресурси підприємства.

Інструменти аналізу інновацій відіграють ключову роль у забезпеченні ефективного управління інноваційними програмами, дозволяючи підприємствам приймати обґрунтовані рішення для підвищення рентабельності, зниження витрат і мінімізації ризиків. У цьому контексті на особливу увагу заслуговує аналіз стану та механізмів впровадження інновацій у виробничу діяльність ТОВ «НВП «УКРГЕОНАФТОГАЗСЕРВІС», що дає змогу оцінити їх вплив на загальний розвиток та конкурентоспроможність.

Для аналізу інноваційної діяльності ТОВ «НВП «УКРГЕОНАФТОГАЗСЕРВІС» використовувались такі ключові показники: інноваційна активність (частка витрат на інновації у загальних витратах підприємства); інноваційна ефективність (співвідношення доходів від інновацій до загальних інвестицій в інновації); рівень впровадження інновацій (частка впроваджених інновацій у загальній кількості проєктів) (табл. 3.6).

**Таблиця 3.6 - Ключові показники інноваційної діяльності
ТОВ «НВП «УКРГЕОНАФТОГАЗСЕРВІС»**

Показник	Формула розрахунку	Значення, %
Інноваційна активність	$\frac{(\text{Витрати на інновації} / \text{Загальні витрати}) \times 100}{(\text{Витрати на інновації} / \text{Загальні витрати}) \times 100}$	12.84
Інноваційна ефективність	$\frac{(\text{Доходи від інновацій} / \text{Інвестиції}) \times 100}{(\text{Доходи від інновацій} / \text{Інвестиції}) \times 100}$	132.46
Рівень впровадження інновацій	$\frac{(\text{Кількість впроваджених} / \text{Загальна кількість}) \times 100}{(\text{Кількість впроваджених} / \text{Загальна кількість}) \times 100}$	68.75

Відповідно до проведених розрахунків інноваційна активність ТОВ «НВП «УКРГЕОНАФТОГАЗСЕРВІС» на рівні 12,84% свідчить про помірний обсяг інвестицій у нові технології, при цьому ефективність інновацій у 132,46% відображає високий рівень повернення на вкладені кошти, а рівень впровадження інновацій у 68,75% вказує на значний потенціал для підвищення результативності проєктів.

У таблиці 3.7 наведено структуру витрат на різні механізми впровадження інновацій ТОВ «НВП «УКРГЕОНАФТОГАЗСЕРВІС», що демонструє їхній розподіл та відносну вагу у загальних витратах.

**Таблиця 3.7 - Витрати на механізми впровадження інновацій
ТОВ «НВП «УКРГЕОНАФТОГАЗСЕРВІС»**

Механізм	Витрати, тис. грн	Частка у загальних витратах, %
Технологічні	287.45	43.56
Організаційні	215.32	32.64
Фінансові	157.18	23.80
Усього	660.95	100.00

Найбільша частка витрат ТОВ «НВП «УКРГЕОНАФТОГАЗСЕРВІС» припадає на технологічні механізми (43,56%), тоді як організаційні механізми становлять 32,64%, а фінансові (23,80%) спрямовані на залучення зовнішніх ресурсів. Тому, оцінка інноваційного потенціалу підприємства вимагає застосування комплексного інструментарію, що враховує економічні, технологічні та соціально-екологічні аспекти для забезпечення обґрунтованості управлінських рішень (табл. 3.8).

**Таблиця 3.8 - Інструментарій оцінки інновацій
ТОВ «НВП «УКРГЕОНАФТОГАЗСЕРВІС»**

Група показників	Методика розрахунку	Розрахункове значення
Економічні	$ROI = (\text{Чистий прибуток} / \text{Інвестиції}) \times 100$ $(\text{Чистий прибуток} / \text{Інвестиції}) \times 100\%$ $(\text{Чистий прибуток} / \text{Інвестиції}) \times 100$	142.39%
	$NPV = \sum (CF_t / (1+r)^t) - I \sum (CF_t / (1+r)^t) - I$	84.29 тис. грн
Технологічні	Рівень готовності технологій (TRL)	7
Соціально-екологічні	$SROI = (\text{Соціальні вигоди} / \text{Інвестиції}) (\text{Соціальні вигоди} / \text{Інвестиції})$	1.28

За результатами розрахунків економічних показників, рівень рентабельності інвестицій (ROI) ТОВ «НВП «УКРГЕОНАФТОГАЗСЕРВІС» становить 142,39%, що свідчить про високу ефективність інвестицій у інноваційні проекти підприємства. Розраховане значення чистої теперішньої

вартості (NPV) на рівні 84,29 тис. грн вказує на позитивний економічний ефект від інноваційної діяльності. Технологічний рівень готовності інновацій (TRL) становить 7, що підтверджує високий рівень готовності технологій до впровадження в практичну діяльність підприємства.

Таким чином, стан інноваційної діяльності ТОВ «НВП «УКРГЕОНАФТОГАЗСЕРВІС» демонструє високу ефективність інвестицій та потенціал для зростання. Механізми впровадження інновацій оптимально збалансовані, хоча потребують збільшення частки фінансових інструментів. Розроблений інструментарій оцінки інновацій дозволяє проводити комплексний аналіз економічної, технологічної та соціальної ефективності проєктів.

1. Збільшити обсяг інвестицій у технологічні механізми для подальшої модернізації виробництва.
2. Активно використовувати інструменти державної підтримки, включаючи гранти та субсидії.
3. Інтегрувати аналіз ESG-показників для підвищення соціально-екологічної відповідальності інноваційних проєктів.

Висновки

Інновації та високотехнологічні рішення є потужною індустрією, сильним ринком та інтеграційною платформою, яка забезпечує взаємодію та конкурентоспроможність всіх сфер та галузей економіки й надає унікальні можливості якісного розвитку соціально-економічних систем. Невід’ємною умовою високорозвинутої економіки є перехід до інноваційної моделі розвитку, що ускладнено відсутністю належної інформаційної бази системи управління інноваційною діяльністю підприємства. Ефективне управління інноваційними процесами є ключовим фактором для досягнення стратегічних цілей підприємства, особливо в умовах конкурентного середовища, де важливо зміцнювати свої ринкові позиції. У рамках моделювання інформаційної системи управління інноваційним розвитком підприємства, пропозиції щодо підвищення ефективності інноваційної діяльності ТОВ «НВП «УКРГЕОНАФТОГАЗСЕРВІС» зосереджені на оптимізації інформаційних потоків та інтеграції новітніх технологій для підвищення інноваційного потенціалу. На основі отриманих наукових і практичних результатів сформульовано низку висновків та рекомендацій, що дозволяють удосконалити систему управління інноваціями.

1. Збільшення обсягу інвестицій у технологічні механізми.

Для забезпечення довгострокового розвитку підприємства необхідно:

- пріоритезувати інвестиції у модернізацію обладнання та автоматизацію процесів, що дозволить скоротити витрати на виробництво, підвищити якість продукції та продуктивність праці;
- залучати зовнішні фінансові ресурси для фінансування великих інноваційних проєктів, таких як модернізація виробничих ліній. Можливі джерела: кредитні програми, лізинг обладнання, залучення стратегічних інвесторів;
- інтегрувати цифрові технології у виробництво (Big Data, IoT, AI), що дозволить оптимізувати управління ресурсами та прогнозування попиту.

2. Активне використання інструментів державної підтримки.

Державна підтримка може стати важливим джерелом фінансування інновацій:

- отримання грантів на інноваційні проекти в межах державних і міжнародних програм, таких як Horizon Europe чи гранти ЄБРР;
- використання податкових пільг та державних субсидій, передбачених для підприємств, які впроваджують інноваційні технології;
- участь у програмах публічно-приватного партнерства, що дозволяє розділити ризики та витрати між державою та підприємством.

3. Інтеграція ESG-показників у реалізацію інноваційних проектів.

Для підвищення соціально-екологічної відповідальності та репутації підприємства:

- розробити систему оцінки ESG-показників для кожного інноваційного проекту, включаючи оцінку впливу на довкілля, соціальні наслідки та відповідність принципам корпоративного управління;
- зменшити викиди CO₂ і вплив на довкілля шляхом впровадження енергозберігаючих технологій, переробки відходів і використання екологічно чистих матеріалів;
- підтримувати корпоративну соціальну відповідальність (CSR) через програми навчання персоналу, підтримку локальних громад та інвестиції у розвиток регіону, де працює підприємство.

4. Створення інноваційної екосистеми на підприємстві.

Для забезпечення сталого інноваційного розвитку підприємства варто:

- формувати внутрішні команди з інноваційного розвитку, які відповідатимуть за генерацію ідей, впровадження проектів та контроль їх ефективності;
- розвивати партнерство з науково-дослідними установами для доступу до новітніх розробок і технологій;
- запровадити внутрішні програми стимулювання інновацій, такі як гранти для працівників, конкурси ідей чи участь у розробці стартапів.

5. Оптимізація витрат і управління фінансами для інновацій.

Ефективне управління фінансами є ключовим фактором для сталого розвитку:

- розробити бюджетування інноваційної діяльності з урахуванням довгострокових інвестиційних планів;
- оцінювати ризики інноваційних проєктів і формувати резерви для непередбачених витрат;
- використовувати фінансові інструменти, такі як венчурне фінансування, краудфандинг і корпоративні облігації, для залучення додаткових ресурсів.

6. Впровадження системи моніторингу та аналізу інноваційної діяльності.

Для підвищення ефективності реалізації інноваційних програм:

- створити автоматизовану систему моніторингу показників впровадження інновацій, що дозволить в режимі реального часу аналізувати витрати, доходи та інші ключові метрики;
- проводити регулярний аудит інноваційних програм, щоб вчасно виявляти проблеми та коригувати стратегію;
- використовувати інфологічні моделі облікової політики для прозорого відображення доходів, витрат і результатів від впровадження інновацій.

7. Залучення працівників до інноваційних процесів.

Інновації потребують висококваліфікованого персоналу:

- інвестувати в навчання та перепідготовку працівників, зокрема у галузі цифрових технологій, автоматизації та управління інноваціями;
- впроваджувати програми мотивації персоналу для підвищення залученості у процеси впровадження інновацій (наприклад, премії за участь у проєктах чи розробку власних ідей);
- створювати культуру інновацій через комунікацію цілей, переваг і досягнень інноваційної діяльності.

8. Підвищення міжнародної конкурентоспроможності.

Для виходу на нові ринки та зміцнення позицій:

- сертифікувати продукцію за міжнародними стандартами, такими як ISO чи CE, щоб забезпечити відповідність глобальним вимогам;
- вивчати досвід міжнародних компаній і впроваджувати найкращі практики у власне виробництво;
- розширювати співпрацю з міжнародними партнерами для отримання доступу до новітніх технологій та джерел фінансування.

Реалізація цих рекомендацій дозволить ТОВ «НВП «УКРГЕОНАФТОГАЗСЕРВІС» не лише посилити свої конкурентні переваги, а й забезпечити довгострокову стійкість у контексті сучасних викликів глобальної економіки.

Перелік джерел посилання

1. Адаменко О. А. Концептуальні засади інноваційного розвитку підприємств. Наукові праці Національного університету харчових технологій. 2010. № 35. С. 5–10.
2. Акімова Н.С., Янчева Л.М. Наумова Т.А. Концептуальний підхід до інтеграції управлінського обліку інноваційної діяльності. Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції «Проблеми та перспективи підприємницьких структур за умов нестійких процесів розвитку економіки». 6 квітня 2024 р. К.: НАУ, 2024. 221 с.
3. Бірченко Н.О. Бухгалтерський облік як інструмент управління вартістю підприємства. Prospects of Scientific Research in the Conditions of the Modern World: collection the materials of the XXVII International scientific and practical conference. (June 12-14, 2024) Rotterdam, Netherlands. International Scientific Unity, 2024. Pp. 58-61. URL: <https://isu-conference.com/arkhiv/prospects-of-scientific-research-in-the-conditions-of-the-modern-world/>
4. Бірченко Н.О. Використання хмарних технологій в бухгалтерському обліку: переваги та ризики. Current challenges of science and education: Proceedings of the 4th International scientific and practical conference. MDPC Publishing. Berlin, Germany. 2023. P. 647-650. URL: <https://sciconf.com.ua/iv-mizhnarodna-naukovo-praktichna-konferentsiya-current-challengesof-science-and-education-11-13-12-2023-berlin-nimechchina-arhiv/>
5. Бірченко Н.О. Інноваційні технології у бізнес-процесах: цифрові рішення для ефективного управління та обліку. Трансформація обліку та бізнес-консалтингу в умовах невизначеності: сучасні тренди, виклики, міжнародний досвід [Електронний ресурс]: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 08 листопада 2024 р. / Держ. біотехнологічний ун-т. Харків, 2024. С.
6. Бірченко Н.О. Роль облікової інформації в управлінні економічними ризиками. Актуальні проблеми сучасного бізнесу: обліково-фінансовий та управлінський аспекти: матеріали VI Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, 27-28 березня 2024 р. Львів: ЛНУП, 2024. С. 193-195

7. Бірченко Н.О. Роль цифровізації в удосконаленні інформаційно-аналітичне забезпечення управління підприємством. Розвиток національної економіки України: глобальні виклики, стратегічні пріоритети, реалії та перспективи: збірник тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції (Кременчук, 9 квітня 2024 р.). Кременчук: ЦФЕНД, 2024. С.43-44. URL: <https://www.economics.in.ua/2024/04/09.html>

8. Бірченко Н.О. Цифрові технології в обліку та звітності: переваги та недоліки. Облік діяльності бізнесу в умовах воєнного стану: новації – 2023: збірник матеріалів Першого бухгалтерського воркшопу-стажування (26 жовтня-03 листопада 2023 р., м. Київ, ТДВ «Інститут обліку і фінансів», ГО «Федерація аудиторів, бухгалтерів та фінансистів АПК України»). Київ: ННЦ «ІАЕ», 2023. С. 14-16.

9. Бірченко Н.О., Жорняк А.С. Особливості штучного інтелекту. Modern technologies among us in the environment: Abstracts of XXIV International Scientific and Practical Conference. (June 17-19, 2024). Rome, Italy. Pp. 83-90. URL: <https://eu-conf.com/en/events/modern-technologies-among-us-in-the-environment/>

10. Бірченко Н.О., Остапенко Р.М. Обліково-аналітичне забезпечення як невід'ємна складова управління підприємством. The current state of development of world science: characteristics and features: collection of scientific papers «SCIENTIA» with Proceedings of the VII International Scientific and Theoretical Conference, June 14, 2024. Lisbon, Portuguese Republic: International Center of Scientific Research. Pp. 15-17. URL: <https://previous.scientia.report/index.php/archive/issue/view/14.06.2024>

11. Волобуєв Г. С. Сутність та передумови інноваційного розвитку підприємства. Економічний вісник Донбасу. 2016. № 3(45). С. 213–217.

12. Герасимович А. М. Нові інструменти обліково-аналітичного забезпечення управління сучасним підприємством. Інвестиції: практика та досвід. 2019. № 7. С. 13–16. DOI: 10.32702/2306-6814.2019.7.13

13. Горбач Л. М., Кобук А. Л. Інноваційний розвиток у сучасному світі: основні підходи до вивчення. Економіка і менеджмент 2017: перспективи

інтеграції та інноваційного розвитку: зб. наук. пр. Міжнародної науковопрактичної конференції (м. Дніпро, 23–24 березня 2017 р.) : в 11 т. Дніпро, 2017. Т. 10. С. 20–22.

14. Горох, О., Остапенко, Р., & Тихий, О. (2023). Продовольча безпека України і світу в контексті інноваційного підходу до сталого розвитку економіки. Економіка та суспільство, (58). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-58-31>

15. Гуріна Н.В. Проблеми організації обліку витрат інноваційної діяльності та шляхи їх вирішення. Економічні науки. Серія: Облік і фінанси. 2015. Вип. 12(2). С. 48–54. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecnof_2015_12\(2\)__8](http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecnof_2015_12(2)__8)

16. Егоров П. В., Шакура О. А. Синтез механизмов управления инновационным развитием промышленности Украины : монография. Донецк : ООО «Юго-Восток, ЛТД», 2009. 168 с.

17. Ємельянов О. Ю. Інноваційний розвиток підприємств: сутність, послідовність оцінювання та перешкоди на його шляху. Ефективна економіка. 2020. № 11. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8329>.

18. Жорняк А.С., Бірченко Н.О. Штучний інтелект: значення та ризики використання. The current state of development of world science: characteristics and features: collection of scientific papers «SCIENTIA» with Proceedings of the VII International Scientific and Theoretical Conference, June 14, 2024. Lisbon, Portuguese Republic: International Center of Scientific Research. Pp. 120-123. URL: <https://previous.scientia.report/index.php/archive/issue/view/14.06.2024>

19. Кащена Н. Б., Чміль Г. Л., Нестеренко І. В., Ковалевська Н. С. Свідоцтво № 129633 України про реєстрацію авторського права на науковий твір: «Організаційно-методичні аспекти аналізу в управлінні інноваційним розвитком підприємства»;; реєстр. 04.09.2024
URL: <https://repo.btu.kharkov.ua/handle/123456789/58675>

20. Кащена Н. Б., Нестеренко І. В. Інформаційно-аналітичний сервіс управління інноваційним розвитком мережевого рітейлу. Концептуальна інтенсивність трансформаційних процесів соціально-економічного розвитку суб'єктів господарювання в умовах цифровізації: колективна монографія. Х.:

- Видавництво Іванченка І. С., 2024. С. 280-299.
URL: <https://repo.btu.kharkov.ua/handle/123456789/55074>
21. Кащена Н. Б., Нестеренко І. В. Організаційні аспекти реінжинірингу обліку еко-інновацій в інформаційній системі управління підприємством. Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг : зб. наукових праць. Харків: ДБТУ, 2024. Вип. 1 (35). С. 32-44. URL: <https://repo.btu.kharkov.ua/handle/123456789/54667>
22. Кащена Н. Б., Нестеренко І. В. Цифровізація та екологізація інноваційного розвитку бізнесу: маркетингові аспекти повоєнного відновлення. Маркетинг у підприємстві, біржовій діяльності та торгівлі vsmart-суспільстві: управлінський, інноваційний та методичний виміри: колективна монографія. Львів: Видавець Кошовий Б.-П.О., 2023. С. 482-504.
URL: <https://repo.btu.kharkov.ua/handle/123456789/31522>
23. Кащена Н. Б., Нестеренко І. В., Ковалевська Н. С. Свідоцтво № 129634 України про реєстрацію авторського права на науковий твір: «Моделювання облікової політики у фокусі управління інноваційним розвитком підприємства торгівлі»; реєстр. 04.09.2024
URL: <https://repo.btu.kharkov.ua/handle/123456789/58674>
24. Кащена Н.Б., Василішин С.І., Руденко С.В., Накісько О.В. Формування інноваційної екосистеми сталого економічного відновлення і розвитку регіонів для посилення національної безпеки України. Український журнал прикладної економіки та техніки. 2024. № 3. С. 256-261. DOI: <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2024-3-45>
25. Ковалевська Н.С., Баслик О.В. Інноваційні підходи до обліку та аудиту цифрових активів як складова інтеграції облікових систем до стандартів ЄС. Трансформація обліку та бізнес-консалтингу в умовах невизначеності: сучасні тренди, виклики, міжнародний досвід : матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції, 08.11.2024 р. Харків : ДБТУ, 2024.

26. Ковальчук Т. М., Вергун А. І. Система принципів організації економічного аналізу. Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Економіка і управління. 2020. Т. 31(70). № 5. С. 92–98.
27. Ковтуненко К. В., Коцага А. О. Інноваційний розвиток бізнес-структур: сутність, тлумачення, теорії та підходи до визначення. Бізнес Інформ. 2020. № 5. С. 43–55.
28. Кошлата М. М. Теоретичні засади управління інноваційним розвитком підприємств. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки». 2014. Вип. 6. Ч. 2. С. 210–212.
29. Крамської Д. Ю. Формування стратегій інноваційного розвитку підприємства. Вісник Національного технічного університету «ХПІ». 2011. Вип. 8 : Технічний прогрес та ефективність виробництва. С. 161–172.
30. Кривоконь М.О. Основні положення реінжинірингу та концентрації виробництва як інструментів антикризового управління. Глобальні та національні проблеми економіки. 2014. № 2. С. 583-587.
31. Кучеренко Т.С., Ратушна О.П., Мельник Л.Ю. Облік фінансування інноваційної діяльності підприємства. *Облік і фінанси*. 2019. № 1 (83). С. 35–43. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Oif_apk_2019_1_7
32. Лагодієнко О., Руденко С., Лагодієнко Н. Оцінка відповідності підприємств критеріям ESG: основні виклики. Економіка та суспільство. 2024. Вип. 66. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-66-26>
33. Лігоненко Л., Хріпко А., Доманський А. Зміст та механізм формування стратегії діджиталізації в бізнес-організаціях. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Економічні науки*. 2018. № 22 (62). С. 21– 24.
34. Мельник А.О., Соловійова Т. М. Особливості застосування реінжинірингу бізнес-процесів на вітчизняних підприємствах. Економічний форум, 2020, 1(3), 63-70. DOI: <https://doi.org/10.36910/6775-2308-8559-2020-3-10>.
35. Микитюк П. П., Крисько Ж. Л., Овсянюк-Бердадіна О. Ф., Скочиляс С. М. Інноваційний розвиток підприємства : навч. пос. Тернопіль : ПП «Принтер Інформ», 2015. 224 с.

36. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 8 «Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки» URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/929_020.

37. Найдюк В.С. Сутність та передумови інноваційного розвитку підприємств. Маркетинг і менеджмент інновацій. 2013. №3. С. 251–263.

38. Накісько О.В. Тригери податкових інновацій та новітні цифрові рішення у фокусі євроінтеграційних прагнень України. Обліково-аналітичний базис управління економічною безпекою в системі сучасних ризиків та загроз: збірник тез учасників науково-педагогічного підвищення кваліфікації (01 жовтня - 12 листопада 2024 р., м. Київ, ТДВ «Інститут обліку і фінансів» НААН, ННЦ «Інститут аграрної економіки», ГО «Федерація аудиторів, бухгалтерів та фінансистів АПК України»). Київ: ТОВ «ВІПО», 2024. 308 с. С. 167-170. DOI <https://doi.org/10.33146/zbcon.2024.1>

39. Наумова Т.А., Акімова Н.С. Реінжиніринг бізнес-процесів для реалізації проактивного управління у підприємствах електронного бізнесу. Матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції «Управління розвитком соціально-економічних систем» (м. Харків, 21-22 березня 2024 року). Харків: ДБТУ. Ч. 2. 2024. С. 220-221.

40. Наумова Т.А., Акімова Н.С. Розвиток інноваційних бізнес-процесів компаній з надання послуг доставки в системі електронної торгівлі. Матеріали міжн. науково-практ. конференції «Науковий вимір осмислення та пошуку оптимальних моделей розвитку України: маркетинговий, економічний, фінансовий та управлінський аспекти», 4-5 березня 2024 року, м. Київ, Україна. С. 113-115.

41. Наумова Т.А., Акімова Н.С. Сучасні тренди інноваційного розвитку мережевого ритейлу. Матеріали II Міжнар. наук.-практ. Конф: Глобалізація та розвиток інноваційних систем: тенденції, виклики, перспективи. 14-15 березня 2024 р.; Держ. біотехнологічний ун-т. Харків, 2024. С. 404-405.

42. Нестеренко І.В. Інноваційний потенціал забезпечення екологічної безпеки біотехнологічних кластерів. Науково-інноваційний розвиток

агровиробництва як запорука продовольчої безпеки України: вчора, сьогодні, завтра: матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції, Київ, 28–29 вересня 2023 р. НААН, ННСГБ, Ін-т історії аграрної науки, освіти та техніки, Ін-т СГ Карпатського регіону НААН; Київ: Оброшине, 2023. С. 36-38. URL: <https://repo.btu.kharkov.ua//handle/123456789/42787>

43. Нестеренко І. В., Чміль Є. Л. Диджиталізація формування облікової інформації про інноваційну діяльність суб'єктів бізнесу. Цифрова економіка та економічна безпека: ел. науково-практичний журнал; Причорноморським науково-дослідним інститутом економіки та інновацій і Сумським державним педагогічним університетом імені А.С. Макаренка, Вип.№ 6(6), м. Одеса, Україна. 2023. С. 56-62. URL: <https://repo.btu.kharkov.ua//handle/123456789/39825>

44. Нестеренко І.В. Інноваційний розвиток екосистем: проблеми та перспективи облікового забезпечення. Глобалізація та розвиток інноваційних систем: тенденції, виклики, перспективи: матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф., 14-15 березня 2024 р.; Держ. біотехнологічний ун-т. Харків, 2024. С. 406-407. URL: <https://repo.btu.kharkov.ua//handle/123456789/51218>

45. Нестеренко І.В. Формування механізмів управління інноваційним розвитком підприємства. Бізнес-моделі для сталого розвитку: виклики та цифрова трансформація: тези доповідей Міжнар. наук.-практ. конф. (15-16 лютого 2024 р., м. Харків, Україна) – Харків. ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2024. С. 141-143. URL: <https://repo.btu.kharkov.ua//handle/123456789/54863>

46. Нестеренко І.В. Форсайт-методи в аналітичному забезпеченні управління інноваційним розвитком біокластерів. Актуальні проблеми сучасного бізнесу: обліково-фінансовий та управлінський аспекти: матеріали VI Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, 27-28 березня 2024 р. Львів: ЛНУП, 2024. С. 236-238. URL: <https://repo.btu.kharkov.ua//handle/123456789/54851>

47. Нестеренко І.В. Цифровізація як вектор модернізації системи обліку інноваційної діяльності суб'єктів бізнесу. Міжнародна наукова конференція «Управління бізнес-процесами та технологічними інноваціями в сучасних

умовах та в післявоєнний період». Збірник тез доповідей. Ч. 2. К: НТУ, 10-11 жовтня 2023 року. С. 127-128.

URL: <https://repo.btu.kharkov.ua/handle/123456789/42168>

48. Нестеренко І.В., Санжаревська І.М. Концептуальні основи управління інноваційним розвитком підприємства. Актуальні проблеми та перспективи розвитку агропродовольчої сфери, індустрії гостинності та торгівлі: тези доповідей Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., 2 листопада 2023 р. Харків: ДБТУ, 2023. С. 67-68.

49. Нестеренко О.О., Кащена, І. В. Нестеренко, Н. С. Ковалевська, Луценко О.А. Свідоцтво № 128087 України про реєстрацію авторського права на науковий твір: «Діджиталізація обліково-аналітичного забезпечення управління інноваційним розвитком суб'єктів бізнесу»; реєстр. 08.07.2024

URL: <https://repo.btu.kharkov.ua/handle/123456789/59468>

50. Олексин С. М. Основні аспекти реінжинірингу бізнес-процесів підприємств оптової торгівлі. URL: http://journals-lute.lviv.ua/journal/20_2017/24.pdf

51. Остапенко Р. М. Теоретичні засади інноваційного розвитку агропромислового комплексу України. Науково-інноваційний розвиток агровиробництва як запорука продовольчої безпеки України: вчора, сьогодні, завтра: матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції, Київ, 28–29 вересня 2023 р. / НААН, ННСГБ, Ін-т історії аграр. науки, освіти та техніки, Ін-т СГ Карпатського регіону НААН; наук. ред. В. А. Вергунов. – Київ – Оброшине, 2023. С. 45-47.

52. Підкамінний І. М. Системні фактори впливу на інноваційний розвиток підприємства. Ефективна економіка. 2011. № 3. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=480>.

53. Пілявоз Т. М. Інноваційний розвиток підприємства як важливий аспект розвитку економіки. Інноваційна економіка. 2012. № 4. С. 185–190.

54. Погорелов Ю. С. Оцінювання та моделювання розвитку підприємства : монографія. Луганськ : Глобус, 2010. 512 с.

55. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999г. № 996-XIV (зі змінами та доповненнями) URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.

56. Прохорова В. В., Божанова О. В. Стратегічно-орієнтовані напрями інноваційного розвитку промислового підприємства. Економічний вісник. 2020. № 2. С. 132–140.

57. Рижикова Н.І, Бірченко Н.О., Остапенко Р.М. Вплив цифровізації на трансфертне ціноутворення в Україні. Економіка та суспільство. 2024. № 66. С. 10–18.

58. Рижикова Н.І. Цифровізація податкових процесів: переваги та ризики. Трансформація обліку та бізнес-консалтинг в умовах невизначеності: сучасні тренди, виклики, міжнародний досвіди : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 10 листопада 2023 р. Харків : ДБТУ, 2023. С. 171-174. URL: <http://btu.kharkov.ua/nauka/konferentsiyi/>

59. Рижикова Н.І., Богомолів О.О. Розвиток венчурного інвестування як чинник посилення інвестиційної безпеки підприємств. Evolving Science: Theories, Discoveries and Practical Outcomes : зб. матеріалів I Міжнар. наук.-практ. конф., 23-25 вересня 2024 Цюрих, Швейцарія : European Open Science Space, 2024. С. 24–26.

60. Рогоза М.Є., Вергал К.Ю. Стратегічний інноваційний розвиток підприємств: моделі та механізми: монографія. Полтава: РВВ ПУЕТ, 2011. 136 с.

61. Розвиток екосистеми інновацій в Україні URL: <https://thedigital.gov.ua/news/rozvivaemo-tsifrovu-derzhavu-doluchaytesya-do-obgovorennya-strategii-rozvitku-ekosistemi-innovatsiy-v-ukraini>

62. Руденко С., Гіржева О., Рижикова Н., Накісько О. Концепція обліково-аналітичного забезпечення управління сталим розвитком бізнесу. Актуальні проблеми інноваційної економіки та права. 2024. № 3. С. 80-83.

63. Руденко С.В. Інвестиційні механізми забезпечення стійкості та безпеки аграрного сектору: досвід європейського союзу та реалії України. Управління розвитком соціально-економічних систем : матеріали VIII Міжнар.

наук.-практ. конф., м. Харків, 21-22 берез. 2024 р. Харків : ДБТУ, 2024. Ч. 1. С. 620-622.

64. Руденко С.В., Накісько О.В. Стратегічні орієнтири фінансової стабільності аграрних підприємств в умовах воєнного стану. Трансформація обліку та бізнес-консалтингу в умовах невизначеності: сучасні тренди, виклики, міжнародний досвід: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 10 листопада 2023 р. / Держ. біотехнологічний ун-т. – Харків, 2023. – С. 176 -178. URL: <http://btu.kharkov.ua/nauka/konferentsiyi/>

65. Руденко С.В., Попов Д.О., Цюпак В.П. Механізм забезпечення ризикостійкості в системі управління діяльністю підприємств в кризових умовах. Український журнал прикладної економіки та техніки. 2024. Том 9. № 2. С. 78-82. DOI: <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2024-2-13>

66. Таранюк, Л. М. Науково-понятійний апарат реінжинірингу бізнеспроцесів підприємства. Механізм регулювання економіки. 2019. № 4, Т. 1. С. 97-104.

67. Федулова І. В. Синергетична еволюційна модель інноваційного розвитку підприємства. Наукові праці Національного університету харчових технологій. 2010. № 36. С. 114–118.

68. Чміль Г., Кащена Н., Нестеренко І. Бюджетування як інструмент контролю витрат на збут інноваційної продукції. Сталий розвиток економіки, суспільства та підприємництва: матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (Івано-Франківськ, 27-28 квітня 2023 р.). Львів: Видавець Кошовий Б.-П.О., 2023. С. 754-756. URL: <https://repo.btu.kharkov.ua/handle/123456789/44798>

69. Яковенко С. І. Реінжиніринг бізнес-процесів шляхом інформатизації управління на підприємствах України. Актуальні проблеми економіки. 2019. № 9 (39). С. 143-161.

70. Яненкова І. Г. Організаційно-управлінські ресурси інноваційного розвитку економіки: методологія та практика : монографія. Миколаїв : Вид-во ЧДУ імені Петра Могили, 2012. 380 с.

71. Янчева Л.М, Акімова Н.С., Наумова Т.А. Методи вибору інноваційної стратегії в підприємствах торгівлі. Матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції. «Управління розвитком соціально-економічних систем»: (м. Харків, 21-22 березня 2024 року). Харків: ДБТУ. Ч. 1. 2024. С. 671-675.
72. Bhaskar L.H. Business process reengineering: A process based management tool. Serbian Journal of Management. Т. 13, No. 1, pp. 63-87. DOI: <https://doi.org/10.5937/sjm13-13188>
73. Global Innovation Index 2021. Global Innovation Index: веб-сайт. URL: <https://www.globalinnovationindex.org/analysis-indicator>
74. Mandych, O., Skudlarski, J., Staverska, T., Nakisko, O., Blyzniuk, O., Lysak, H., Morozova, H. (2024). Research of Information Platforms and Digital Transformation Algorithms for Post-war Recovery of Ukrainian Business. In: Semenov, A., Yepifanova, I., Kajanová, J. (eds) Data-Centric Business and Applications. Lecture Notes on Data Engineering and Communications Technologies, vol 194., p. 125–147. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-031-53984-8_6
75. Nesterenko, I., Kashchena, N., Chmil, H., Chumak, O., Shtyk, Y., Nesterenko, O., Kovalevska, N. Devising a methodological approach to identifying the economic potential of production costs for eco-innovative products. Eastern-European Journal of Enterprise Technologies, 3 (13 (129)). 2024. P. 6–15. Retrieved: <https://repo.btu.kharkov.ua/handle/123456789/56032>
76. Nickols F. Reengineering the Problem. Solving Process. Distance Consulting. Retrieved: http://www.nickols.us/se_reengpsp.htm
77. Ostapenko R.M., Kovalevska N.S., Innovative financing models for sustainable development of enterprises, Актуальні проблеми управління соціально-економічними системами : матеріали X Міжнародної науково-практичної конференції, 06.12.24 р. Луцьк: ЛНТУ, 2024.
78. Ryzhikova Natalia. Directions of development of financial innovations in Ukraine. Role of science and education in sustainable development : 4th international scientific conference. Academy of Silesia, Katowice (Польща). January 12-13, 2023.

URL: <http://athra.btu.kharkiv.ua/browse/publications?guid=/ATHRA/HNTUSG/R40076-21648-30969-64487>

79. Savytska N., Zhehus O., Chmil H., Uchakova N., Androsova T., Priadko O. Applied research of digital readiness of retails. *Wseas transactions on environment and development*. 2022. Volume 18. pp. 798-809.

80. Vlasenko T., Rudenko S., Nakisko O. Management of corporate-type enterprises in agribusiness. Actual problems of innovative economy and law. 2023. No. 1-2, pp. 83-88. DOI: <https://doi.org/10.36887/2524-0455-2023-1-14>

ДОДАТКИ

Додаток 1**Наказ****Про облікову політику ТОВ «НВП «УКРГЕОНАФТОГАЗСЕРВІС»
в частині доходів, витрат і результатів інноваційної діяльності****1. Загальні положення**

На виконання вимог Законів України, положень (стандартів) бухгалтерського обліку (П(С)БО), інших нормативно-правових актів та з метою забезпечення єдиних підходів до обліку доходів, витрат і результатів інноваційної діяльності.

НАКАЗУЮ:**1. Визначення доходів від інноваційної діяльності**

1.1. Доходи від інноваційної діяльності класифікувати за такими категоріями:

- Доходи від реалізації інноваційної продукції та послуг – відображаються на субрахунках 7011 та 7031.
- Роялті та доходи від використання інноваційних патентів і ліцензій – обліковуються на субрахунку 7411.
- Гранти, отримані на реалізацію інноваційних проєктів – відображаються на субрахунку 7441.

1.2. Визнання доходів здійснюється відповідно до вимог П(С)БО 15 "Дохід" на дату передачі ризиків і вигод, пов'язаних із об'єктом інноваційної діяльності.

2. Облік витрат, пов'язаних із інноваційною діяльністю

2.1. Витрати на інноваційну діяльність класифікувати за такими категоріями:

- Прямі витрати (матеріали, зарплата, НДДКР) – відображаються на рахунку 23 "Виробництво" з відповідною деталізацією.
- Непрямі витрати (загальновиробничі, адміністративні) – обліковуються на рахунках 91, 92, 93 відповідно.
- Капіталізовані витрати (інвестиції у патенти, обладнання для досліджень) – обліковуються на рахунках 15 "Капітальні інвестиції" та 12 "Нематеріальні активи".

2.2. Витрати визнаються в тому звітному періоді, в якому вони були понесені, відповідно до П(С)БО 16 "Витрати".

3. Облік результатів інноваційної діяльності

3.1. Фінансові результати інноваційної діяльності відображати на рахунку 7911 "Результат інноваційної діяльності".

3.2. Інтеграція результатів до загального фінансового результату підприємства здійснюється через рахунки класу 79 "Фінансові результати".

4. Документообіг та автоматизація обліку

4.1. Всі операції, пов'язані з доходами, витратами та результатами інноваційної діяльності, відображаються на підставі первинних документів (акти виконаних робіт, договори, рахунки).

4.2. Використовувати автоматизовану систему обліку [назва ERP-системи] для обробки даних та формування звітності.

5. Відповідальність та контроль

5.1. Контроль за виконанням цього наказу покладається на головного бухгалтера підприємства.

5.2. Внесення змін до облікової політики допускається лише за узгодженням із керівництвом підприємства відповідно до змін у законодавстві або виробничих процесах.

6. Прикінцеві положення

Цей наказ набирає чинності з [дата]. Усі працівники, відповідальні за облік, зобов'язані забезпечити виконання положень облікової політики, викладених у цьому наказі.

Директор підприємства

ПІБ

(підпис)

Головний бухгалтер

ПІБ

(підпис)

Додаток 2

Робочий план рахунків обліку доходів від інноваційної діяльності

ТОВ «НВП «УКРГЕОНАФТОГАЗСЕРВІС»

Клас рахунків	Рахунок 1-го порядку	Рахунок 2-го порядку	Рахунок 3-го порядку	Призначення рахунку
7. Доходи і результати діяльності	70. Доходи від реалізації	701. Дохід від реалізації готової продукції	7011. Дохід від реалізації інноваційної продукції	Облік доходів від реалізації інноваційної продукції підприємства.
		702. Дохід від реалізації товарів	7021. Дохід від реалізації інноваційних товарів	Відображення доходів від продажу товарів, створених внаслідок інновацій.
		703. Дохід від реалізації робіт і послуг	7031. Дохід від інноваційних послуг	Облік доходів від інноваційних послуг, наданих підприємством.
74. Інші доходи	741. Дохід від реалізації фінансових інвестицій	7411. Дохід від ліцензій і патентів	74111. Роялті від використання інноваційних патентів	Облік роялті та інших доходів від використання інноваційних розробок.
		744. Дохід від безоплатно одержаних активів	7441. Гранти на інноваційні проекти	Облік коштів, отриманих у вигляді грантів або іншої безоплатної допомоги.
		746. Інші доходи від звичайної діяльності	7461. Дохід від передачі технологій	Облік доходів від передачі технологій, створених підприємством.
79. Фінансові результати	791. Результат операційної діяльності	7911. Результат інноваційної діяльності	79111. Чистий дохід від інноваційної діяльності	Відображення фінансового результату за операціями, пов'язаними з інноваціями.
	793. Результат іншої звичайної діяльності	7931. Результат від інноваційних інвестицій	79311. Прибуток від інвестицій в інноваційні проекти	Відображення результатів від інвестицій у розробку та впровадження інновацій.
	794. Результат надзвичайних подій	7941. Результати від списання інноваційних проектів	79411. Збитки від інноваційних проектів	Облік збитків або доходів, пов'язаних із форс-мажорними обставинами.

Додаток 3

**Структура інфологічної моделі облікової політики в частині доходів,
витрат і результатів інноваційної діяльності
ТОВ «НВП «УКРГЕОНАФТОГАЗСЕРВІС»**

Компонент	Складові елементи	Опис	Цифрові інструменти та технології
1. Доходи			
1.1. Джерела доходів	- Продаж інноваційної продукції - Ліцензії та роялті - Гранти та державні субсидії	Різні види доходів, що виникають у процесі реалізації інноваційних продуктів або послуг.	ERP-системи, CRM-системи
1.2. Момент визнання	- Дата укладання угоди - Дата постачання - Визнання після досягнення етапу інноваційного циклу	Критерії, за якими визначається дохід у фінансовому обліку.	Автоматизація обліку транзакцій
1.3. Структура доходів	- Доходи від основної діяльності - Інші операційні доходи - Позареалізаційні доходи	Поділ доходів за джерелами та їх характеристиками.	ВІ-аналітика для класифікації доходів
2. Витрати			
2.1. Прямі витрати	- Витрати на НДДКР - Матеріали для прототипів - Зарплата команди розробників	Безпосередні витрати, пов'язані з розробкою та впровадженням інновацій.	Управління проектами (наприклад, Jira, Asana)
2.2. Непрямі витрати	- Загальноуправлінські витрати - Витрати на маркетинг - Адміністративні витрати	Витрати, які складно безпосередньо пов'язати з конкретним інноваційним продуктом.	Системи обліку витрат (SAP, Oracle)
2.3. Капіталізовані витрати	- Інвестиції у патенти та ліцензії - Розробка ІТ-рішень - Купівля обладнання для досліджень	Витрати, які капіталізуються для майбутнього використання.	Модулі фінансового обліку ERP-систем
2.4. Оцінка витрат	- Вибір бази для розподілу (години роботи, обсяги виробництва тощо) - Розподіл за центрами відповідальності	Механізм оцінки і розподілу витрат між проектами та підрозділами.	Аналітичні платформи (Power BI, Tableau)
3. Результати			
3.1. Економічна вигода	- Рентабельність інвестицій (ROI) - Рівень доходності інноваційних проєктів	Визначення економічних результатів на основі співвідношення доходів і витрат.	Big Data Analytics, AI для прогнозування
3.2. Соціальні результати	- Підвищення зайнятості - Соціальні блага для регіону - Внесок у суспільний розвиток	Оцінка впливу інноваційної діяльності на соціальну сферу.	Інструменти ESG-аналітики
3.3. Екологічні результати	- Зниження вуглецевого сліду - Оптимізація використання ресурсів - Енергоефективність	Відображення екологічного ефекту від реалізації інновацій відповідно до принципів ESG.	Платформи оцінки стійкості (SASB, GRI)
3.4. Інтеграція результатів	- Загальний фінансовий результат - Вплив на вартість компанії - Формування звітності	Інтеграція всіх результатів для підготовки управлінських і фінансових звітів.	Програмне забезпечення для складання фінансових звітів

Додаток 4

**Механізми реалізації облікової політики на основі інфологічної моделі в частині доходів, витрат і результатів інноваційної діяльності
ТОВ «НВП «УКРГЕОНАФТОГАЗСЕРВІС»**

Етап реалізації	Опис дій	Механізми реалізації	Цифрові інструменти та технології
1. Аналіз поточної облікової політики			
1.1. Оцінка відповідності	Аналіз існуючих підходів до обліку доходів, витрат і результатів інноваційної діяльності.	Проведення аудитів фінансових операцій, співставлення з нормативними вимогами.	ERP-системи (SAP, Oracle), BI-платформи (Tableau, Power BI).
1.2. Визначення прогалин	Виявлення слабких місць в обліковій політиці, які не враховують специфіку інновацій.	Використання інструментів аналізу ризиків, побудова SWOT-матриць для оцінки поточної політики.	Аналітичні системи для ризик-менеджменту.
2. Проектування інфологічної моделі			
2.1. Формування структури	Визначення елементів моделі: категорії доходів, витрат і результатів, їх взаємозв'язки.	Моделювання бізнес-процесів з використанням методів процесного управління.	Платформи BPM (Business Process Management), наприклад, ARIS.
2.2. Створення інформаційної бази	Розробка єдиної бази даних для збору та аналізу інформації про інноваційну діяльність.	Інтеграція різних джерел даних у єдину базу для забезпечення прозорості.	Data Warehouse, Big Data-системи (Hadoop, Snowflake).
3. Інтеграція моделі у бізнес-процеси			
3.1. Налаштування автоматизації	Впровадження автоматизованих систем для обліку доходів, витрат і результатів.	Автоматизація розрахунків через фінансові модулі ERP-систем, налаштування цифрових робочих процесів.	ERP-системи (SAP, Microsoft Dynamics).
3.2. Встановлення контролю	Створення механізмів контролю за точністю і своєчасністю облікових операцій.	Впровадження внутрішнього контролю та моніторингу за допомогою аналітичних платформ.	BI-системи, аналітичні інструменти (Tableau, Power BI).
4. Оперативне управління даними			
4.1. Моніторинг ефективності	Відстеження економічних, соціальних і екологічних результатів інноваційної діяльності.	Регулярний аналіз ключових показників ефективності (KPI).	Інструменти KPI-аналізу (QlikView, Looker).
4.2. Звітування	Формування звітності за доходами, витратами та результатами відповідно до міжнародних стандартів.	Налаштування форматів звітності згідно з МСФЗ та принципами ESG.	Платформи для фінансової звітності (Hyperion, Adaptive Insights).
5. Оцінка та вдосконалення моделі			
5.1. Зворотний зв'язок	Аналіз відгуків користувачів моделі, внесення змін для підвищення ефективності.	Проведення регулярних нарад із зацікавленими сторонами.	Інструменти для збору відгуків (SurveyMonkey, Microsoft Forms).
5.2. Впровадження інновацій	Оновлення моделі на основі нових технологій і змін у регуляторному середовищі.	Впровадження адаптивних підходів, оновлення програмного забезпечення.	Штучний інтелект (AI), машинне навчання для прогнозування.

